

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	07.05.2020
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 06.05.2020, 36

Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus

Vastu võetud 25.01.2007

[RT I 2007, 16, 77](#)

jõustumine 01.01.2008

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
14.06.2007	RT I 2007, 44, 316	14.07.2007
04.12.2007	RT I 2007, 68, 420	29.12.2007
19.06.2008	RT I 2008, 35, 213	01.01.2009
17.12.2008	RT I 2009, 4, 24	01.03.2009
17.12.2008	RT I 2009, 5, 35	01.07.2009
15.06.2009	RT I 2009, 39, 262	24.07.2009
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
21.10.2010	RT I, 08.11.2010, 3	18.11.2010
27.01.2011	RT I, 17.02.2011, 2	01.01.2012
15.06.2011	RT I, 08.07.2011, 8	22.07.2011
07.12.2011	RT I, 22.12.2011, 2	01.01.2012
29.01.2014	RT I, 18.02.2014, 1	01.08.2014, seaduses asendatud läbivalt sõna „kaitsevägi” sõnaga „Kaitsevägi” vastavas käändes.
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014
12.06.2014	RT I, 21.06.2014, 11	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 06.03.2015, 9	16.03.2015, seaduses asendatud sõnad „Kaitseväe Peastaap” sõnadega „Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksus” vastavas käändes.
11.02.2015	RT I, 12.03.2015, 1	01.01.2016
19.10.2016	RT I, 04.11.2016, 1	01.01.2017
20.04.2017	RT I, 05.05.2017, 1	01.07.2017
13.06.2018	RT I, 29.06.2018, 3	01.07.2018
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on tagada Eesti Vabariigi julgeolek ja välissuhtlemine, kaitstes riigisaladust ja salastatud välisteavet avalikuks tuleku ja juurdepääsuõigusetä isikule teatavaks saamise eest.

§ 2. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus sätestab riigisaladuseks oleva teabe, riigisaladuse ja salastatud välisteabe salastamise kustumise ning salastamisaluse ja -tähtsuse muutmise, samuti riigisaladuse, salastatud välisteabe ja salastatud teabekandjate kaitse korra alused ning vastutuse käesoleva seaduse rikkumise eest.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

§ 3. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) riigisaladus – Eesti Vabariigi julgeoleku või välissuhtlemise tagamise huvides avalikuks tuleku eest kaitset vajav üksnes käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud tunnustele vastav teave, välja arvatud salastatud välisteave;
- 2) salastatud välisteave – välisriigi, Euroopa Liidu, NATO või mõne muu rahvusvahelise organisatsiooni või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsiooni (edaspidi koos nimetatud *salastatud välisteabe avaldaja*) poolt salastatud ja Eestile avaldatud teave ning Eesti Vabariigi poolt välislepingu täitmiseks loodud teave, mis tuleb salastada välislepingu kohaselt;
- 3) salastatud teabekandja – mis tahes objekt, millele on jäädvustatud riigisaladus või salastatud välisteave;
- 4) teabevaldaja – asutus, põhiseaduslik institutsioon või juriidiline või füüsiline isik, kelle valduses on riigisaladus või salastatud välisteave;
- 5) juurdepääsuvajadus – töö- või teenistusülesandest, samuti õppe- või uurimistööst, riigihankest või rahvusvahelisest hankest tulenev riigisaladuse või salastatud välisteabe töötlemise vajadus, samuti õigus tutvuda riigisaladuse või salastatud välisteabega muul käesolevas seaduses sätestatud alusel;
- 6) teadmisyajadus – juurdepääsuvajadus teatavale riigisaladusele või salastatud välisteabele;
- 7) juurdepääsuõigus – isiku õigus töödelda riigisaladust või salastatud välisteavet ametikohajärgselt või asutuse juhi otsuse, juurdepääsuloa või -sertifikaadi, tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamise või uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel;
- 8) töötlemine – teabe või teabekandja koostamine, märgistamine, kogumine, hoidmine, säilitamine, vedamine, reprodutseerimine, edastamine, hävitamine, nendest väljavõtete tegemine, nendega tutvumine või muu teabe või teabekandjaga tehtav toiming, sõltumata toimingu teostamise viisist või kasutatavatest vahenditest;
- 9) töötlussüsteem – infosüsteem, sealhulgas tehnilised vahendid, mida kasutatakse teabe elektrooniliseks töötlemiseks;
- 10) elektrooniline teabeturve – riigisaladuse või salastatud välisteabe käideldavuse, salajasuse ja terviklikkuse tagamine töötlussüsteemis;
- 11) töötlussüsteemi akrediteerimine – töötlussüsteemi elektroonilise teabeturbe nõuetele vastavuse hindamine;
- 12) teenistusväline füüsiline isik – füüsiline isik, kes ei ole ametnik ega töötaja ametiasutuses, valitsusasutuse hallatava asutuse töötaja ega Eesti Panga töötaja;
[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]
- 13) riigi julgeoleku volitatud esindaja – Vabariigi Valitsuse määratud valitsusasutuse struktuuriüksus, mille ülesanne on salastatud välisteabe kaitse korraldamine ja kontroll;
[RT I, 04.11.2016, 1- jõust. 01.01.2017]
- 14) turvaala – konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladuse või salastatud välisteabe ja seda sisaldava salastatud teabekandja töötlemiseks lubatav ala.
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

§ 4. Kantsleri volitamine

Minister võib ministeeriumi kantsleri volitada tegema kõiki toiminguid ja otsuseid, mida minister saab käesoleva seaduse kohaselt teha asutuse juhina, samuti käesoleva seaduse § 13 lõike 3 punktis 3 ning § 27 lõikes 5 nimetatud otsuseid.

2. peatükk

RIIGISALADUS

1. jagu Riigisaladuse tasemed ja liigid

§ 5. Riigisaladuse tasemed

Teabe kaitsevajaduse suurenemise järjekorras kaitstakse riigisaladust järgmistel tasemetel, alates madalamast tasemest:

- 1) piiratud tase;
- 2) konfidentsiaalne tase;
- 3) salajane tase;
- 4) täiesti salajane tase.

§ 6. Välissuhete riigisaladus

Välissuhete riigisaladus on:

- 1) välissuhtlemisasutuse loodud rahvusvahelisi suhteid käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 2) Välisministeeriumi juures tegutseva strateegilise kauba komisjoni kogutud ja koostatud teave strateegilise kauba veo, strateegilise kaubaga seotud teenuse ja strateegilise kauba lõppkasutuse kohta, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
[RT I, 22.12.2011, 2- jõust. 01.01.2012]
- 3) välissuhtlemisasutuse loodud teave, mille avalikuks tulek kahjustaks oluliselt Eesti Vabariigi välissuhtlemist, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 1 nimetatud teave. See teave salastatakse piiratud tasemel kuni 50 aastaks.

§ 7. Riigikaitse riigisaladus

Riigikaitse riigisaladus on:

- 1) sõjalise riigikaitse ettevalmistamist, juhtimist ja tegevust käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
- 2) mobilisatsiooni ettevalmistamist ja läbiviimist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 3) mobilisatsiooni korraldamiseks vajalikku varu käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut või mille avaldamine on kohustuslik välislepingu alusel. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 15 aastaks;
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]
- 4) Kaitseväe ja Kaitseliidu sõjaväerelvi ja lahingumoonu käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut või mille avaldamine on kohustuslik välislepingu alusel. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
- 5) [kehtetu -RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]
- 5¹) Kaitseväe radariteave ja seiresüsteemidelt kogutud teave. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 10 aastaks;
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- 6) riigikaitsele leiutisi ja uuringuid ning nende tulemusi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse vajaduse korral salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;
[RT I 2009, 4, 24- jõust. 01.03.2009]
- 7) kaitseväeluurega tegeleva Kaitseväe struktuuriüksuse kogutud ja sünteesitud teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;
[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]
- 8) Kaitseväe korralduse seaduse § 37 lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 ning lõikes 2 nimetatud volitusi rakendava Kaitseväe struktuuriüksuse koosseisu, ülesandeid ja eelarve jaotust käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 25 aastaks;
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]
- 9) [kehtetu -RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]
- 10) kaitseväeluurega tegeleva Kaitseväe struktuuriüksuse poolt Kaitseväe korralduse seaduse § 37 lõike 1 punktides 1 ja 2 ning lõikes 2 nimetatud volituste rakendamisega teabe kogumist kajastav teave, kaasa arvatud kogumiseks kasutatavaid meetodeid, vahendeid ja jälgitavaid objekte käsitlev teave, välja arvatud teave, mille

avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

11) kaitseväelurealist rahvusvahelist koostööd käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

12) Kaitseväe ja Kaitseliidu militaargeograafia valdkonda käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks.

§ 8. Korrakaitse riigisaladus

Korrakaitse riigisaladus on:

1) järelevalvetegevuse käigus kogutud teave ning teave kogumisel kasutatud meetodeid, taktikat ja vahendeid käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks. Sellise teabe salastatus kustub selles ulatuses, mis on kantud kriminaaltoimikusse või mida tutvustatakse isikule, kelle suhtes järelevalvetööd tehti, või isikule, kelle perekonna- või eraelu puutumatus järelevalvetööst riihvati;

2) andmed järelevalvetegevuses salajasele koostööle kaasatud isiku ja variisiku kohta. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel 75 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;

3) andmed järelevalvetegevuse poliitseiagendi kohta. See teave salastatakse piiratud tasemel 75 aastaks. Sellise teabe salastatus kustub selles ulatuses, mis on kantud kriminaaltoimikusse. Kriminaaltoimikusse kandmata teabe salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;

4) Poliitsei- ja Piirivalveamet tunnistajakaitse struktuuriüksuse struktuuri, koosseisu ja ülesandeid kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

5) Poliitsei- ja Piirivalveamet tunnistajakaitse struktuuriüksuse kasutuses olevat vara ja eelarve jaotust kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;

[RT I 2009, 62, 405- jõust. 01.01.2010]

6) tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamise meetodeid ja taktikat käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

7) konkreetse isiku suhtes tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamist kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta kaitstava isiku julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 75 aastaks. Salastatus kustub, kui tunnistajakaitse all olnud isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teabe salastamisest arvates;

8) riiklikus kriisireguleerimisplaanis erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal tegutsemist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks. Salastatus kustub teabe avalikul kasutamisel erakorralise seisukorra või sõjaseisukorra ajal.

9) [kehtetu -RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

10) [kehtetu -RT I 2009, 39, 262- jõust. 24.07.2009]

§ 9. Julgeolekuasutuse riigisaladus

Julgeolekuasutuse riigisaladus on:

1) julgeolekuasutuse rahvusvahelist koostööd kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

2) julgeolekuasutuse kasutatavat vara ja julgeolekuasutuse eelarve jaotust kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks, välja arvatud julgeolekuasutuse poolt kasutatavaid hooneid ja rajatisi käsitlev teave, mis salastatakse kuni hoone või rajatise valduse lõppemiseni;

3) hädaolukorra lahendamisel julgeolekuasutuse tegevust kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 20 aastaks. Salastatus kustub teabe avalikul kasutamisel hädaolukorras;

4) julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel varjatult kogutud teave ning selle kogumist kajastav teave, välja arvatud käesoleva seaduse § 8 punktis 1 nimetatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks. Sellise teabe salastatus kustub selles ulatuses, mis on kantud kriminaaltoimikusse või mida tutvustatakse isikule, kelle suhtes toiming tehti, või isikule, kelle perekonna- või eraelu puutumatus toiminguga riihvati;

5) julgeolekuasutuse ülesannete täitmisel analüüsitud ja sünteesitud teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

6) julgeolekuasutuse struktuuriüksusi, koosseisu ja nende ülesandeid kajastav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

7) andmed julgeolekuasutuse poolt salajasele koostööle kaasatud isiku ja salajase koosseisulise julgeolekuasutuse ametniku või töötaja kohta, välja arvatud käesoleva seaduse § 8 punktis 2 nimetatud teave. See teave salastatakse täiesti salajasel tasemel 75 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid kõige varem 50 aastat teave salastamisest arvates;

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

8) andmed isiku kohta, kes Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seaduse § 5 lõike 2 punktis 1 sätestatud korras on Kaitsepolitseiametile esitanud isikliku ülestunnistuse julgeoleku- või luureorgani teenistuses olemise või sellega koostöö tegemise kohta, välja arvatud juhul, kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses olnud või sellega koostööd teinud isik on eelnimetatud teenistuse või koostööga seondult pannud toime õigusrikkumise, mis on Eesti Vabariigis kehtiva õiguse kohaselt karistatav esimese astme kuriteona, või on toime pannud kuriteo inimsuse vastu või sõjakuriteo ning õigusrikkumise või kuriteo toimepanemine selle isiku poolt on kohtulikult tõendatud jõustunud kohtulahendiga või kui julgeoleku- või luureorgani teenistuses oli või tegi sellega koostööd Vabariigi President või Riigikogu, Vabariigi Valitsuse või Riigikohtu liige. See teave salastatakse salajasel tasemel 50 aastaks. Salastatus kustub, kui isiku surmast on möödunud 20 aastat, kuid mitte varem kui 50 aastat teave salastamisest arvates;

9) julgeolekuasutuste tegevuse koordineerimist, nende koostööd Kaitseväega ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni tööd käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

10) teave julgeolekuasutuse poolt teeseldud isikute ja organite ning kasutatavate variantide kohta, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

11) julgeolekuasutuse dokumendiregistris sisalduv teave. See teave salastatakse salajasel tasemel 25 aastaks või kõrgemal tasemel ja pikemaks tähtjaks, kui register sisaldab vastava salastatuse taseme ja tähtjaga teavet. [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

§ 10. Infrastruktuuri ja teabe kaitse riigisaladus

Infrastruktuuri ja teabe kaitse riigisaladus on:

1) Vabariigi Presidendi Kantslelei, Riigikantslelei, julgeolekuasutuse, Kaitseministeeriumi, Kaitseväe, Kaitseleidi, Kaitseressursside Ameti, Riigi Infosüsteemi Ameti, Eesti Panga, Siseministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti ning Välisministeeriumi, sealhulgas välisesinduste, ning nende valitsusasutuste hallatavate riigiasutuste valve-, häire-, side- ja infosüsteeme käsitlev teave, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 2 nimetatud teave ja teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;

[RT I, 04.11.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

1¹) riigikaitseasutuste tähenduses riigikaitseobjektide, välja arvatud käesoleva paragrahvi punktis 1 nimetatud objektide ja avaliku korra tagamiseks oluliste riigikaitseobjektide valve- ja häiresüsteeme ning kaitsemeetmeid käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse piiratud tasemel kuni 20 aastaks;

[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

2) riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlussüsteemi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 50 aastaks;

3) Kaitseväe korralduse seaduse § 37 lõike 1 punktides 1, 2 ja 5 nimetatud volituste rakendamise ja kaitseväeluure ülesannet täitva Kaitseväe struktuuriüksuse kasutuses olevaid hooneid ja rajatise käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni hoone või rajatise valduse lõppemiseni;

[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

4) Kaitseväe ja Kaitseleidi relva- ja lahingumoonaladusi käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni relva- või laskemoonalao valduse lõppemiseni;

5) teabevaldaja salastatud teabekandjate evakueerimist käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse täiesti salajasel või madalamal tasemel kuni 20 aastaks;

6) teabevaldaja turvaala valve- ja häiresüsteeme käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 30 aastaks;

7) Eesti Panga sularaha vedu käsitlev teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse konfidentsiaalsel või madalamal tasemel kuni 10 aastaks;

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

8) katkematu side korraldamist ja katkematu sidele kehtestatud nõudeid puudutav teave, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse piiratud tasemel kuni 25 aastaks;

[RT I, 17.02.2011, 2- jõust. 01.01.2012]

9) Riigi Infosüsteemi Ameti küberturvalisuse riskianalüüsid, seireteave ja järelevalvetoimingute käigus infosüsteemide kriitilise haavatavuse kohta kogutud teave niivõrd, kui need sisaldavad tehnilist teavet põhiseaduslike institutsioonide, valitsusasutuste, nende hallatavate asutuste, elutähtsa teenuse osutajate ning

Eestis paiknevate ja Eesti poolt tagatava julgeolekuga rahvusvaheliste organisatsioonide infosüsteemide kriitilise haavatavuse kohta ja mille teatavaks saamine kõrvalistele isikutele tekitab turvaintsidendi tekke ohu nendes valdkondades, välja arvatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut. See teave salastatakse piiratud tasemel kuni 10 aastaks.
[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

§ 11. Riigisaladuseks oleva teabe alaliigi ning selle salastamistaseme ja -tähtaja kehtestamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 6, § 7 punktides 1–8 ja 10–12, § 8 punktides 1, 2 ja 4–10, § 9 punktides 1–6 ja 9–10 ning §-s 10 nimetatud riigisaladuseks oleva teabe alaliigid, teabe alaliigi salastamistaseme ja -tähtaja kehtestab Vabariigi Valitsusmäärusega. Teabe alaliigi salastatuse kestuse võib siduda ka kindla sündmuse saabumisega, arvestades käesolevas seaduses sätestatud kõrgeimat salastamistähtaega.

(2) Käesoleva seaduse § 7 punktis 6 nimetatud teabe salastamistaseme ja -tähtaja kehtestab valdkonna eest vastutav minister iga leuitise ja uuringu puhul eraldi. Kaitseministeerium edastab Patendiametile teabe riigikaitsealist tähtsust omada võivate ja salastamisele kuuluda võivate tehnikavaldkonna teemade kohta. See teave salastatakse vajaduse korral piiratud tasemel või tunnistatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

[RT I 2009, 4, 24- jõust. 01.03.2009]

(3) Käesoleva seaduse §-s 6, § 7 punktides 1–4, 6, 7 ja 10–12, § 8 punktides 1 ja 4–10, § 9 punktides 1–6, 9 ja 10 ning §-s 10 nimetatud teave, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut, tunnistatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, kui sellele teabele juurdepääsu piiramine on ette nähtud eraõigusliku isiku, välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitud lepingus või kui selle teabe avalikuks tulek kahjustaks riigi välissuhtlemist või teabevaldaja seadusest tulenevate ülesannete täitmist.

2. jagu

Riigisaladuse salastatuse kustumine, salastamiseluse ja -tähtaja muutmine

§ 12. Riigisaladuse salastatuse kustumine

Riigisaladuse salastatus kustub salastamistähtaja möödumisel, kindlaksmääratud sündmuse saabumisel või salastatuse ennetähtaegsel kustutamisel.

§ 13. Riigisaladuse salastatuse ennetähtaegne kustutamine

(1) Kui riigisaladus ei vaja enam Eesti Vabariigi julgeoleku tagamise huvides kaitset avalikuks tuleku eest, kustutatakse riigisaladuse salastatus enne salastamistähtaja möödumist käesoleva seadusega sätestatud korras.

(2) Käesoleva seaduse § 7 punktis 9, § 8 punktides 2, 3 ja 7 ning § 9 punktides 7 ja 8 nimetatud füüsilist isikut puudutava teabe salastatuse ennetähtaegne kustutamine vastava isiku eluajal on lubatud ainult isiku kirjalikul nõusolekul tema poolt määratud ulatuses, välja arvatud juhul, kui isik on süüdi mõistetud selles, et ta on tahtlikult toime pannud riigivastase kuriteo või kuriteo inimsuse vastu.

(3) Riigisaladuse salastatuse ennetähtaegse kustutamise otsustab:

- 1) Vabariigi President – Vabariigi Presidendi Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 2) Riigikogu juhatus – Riigikogu Kantslei ning Riigikogu komisjonide loodud riigisaladuse puhul;
- 3) minister – ministeeriumi valitsemisalas loodud riigisaladuse puhul, välja arvatud riigisaladus, mis on kantud Vabariigi Valitsusele või valitsuskomisjonile otsustamiseks esitatud teabekandjale;
- 4) Riigikohtu esimees – kohtute loodud riigisaladuse puhul;
- 5) õiguskantsler – Õiguskantsleri Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 6) riigikontrolör – Riigikontrolli loodud riigisaladuse puhul;
- 7) Eesti Panga president – Eesti Panga ja selle allasutuste loodud riigisaladuse puhul;
- 8) riigisekretär – Riigikantslei loodud riigisaladuse puhul, välja arvatud riigisaladuse puhul, mis on kantud Vabariigi Valitsusele või valitsuskomisjonile otsustamiseks esitatud teabekandjale;
- 9) julgeolekuasutuse juht – käesoleva seaduse § 9 punktis 4 nimetatud riigisaladuse puhul. Riigisaladuse salastatus kustutatakse enne salastamistähtaja möödumist juhul, kui see on vajalik julgeolekuasutuse ülesande täitmiseks, ning ainult selles ulatuses, mis ei sea ohtu teabes nimetatud või teabe kogumisel osalenud või osalevate isikute julgeolekut.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatata riigisaladuse salastatuse ennetähtaegse kustutamise otsustab Vabariigi Valitsus.

(5) Riigisaladuse salastatuse ennetähtaegse kustutamise taotluse esitamise, ennetähtaegse kustutamise kavatsusest teavitamise, ennetähtaegsele kustutamisele vastuväidete esitamise, ennetähtaegsest kustutamisest teavitamise ning vastavate teabekandjate märgistamise korra kehtestab Vabariigi Valitsusmäärusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

§ 14. Riigisaladuse salastamistähtaja pikendamine

(1) Kui riigisaladus vajab Eesti Vabariigi julgeoleku tagamise huvides kaitset avalikuks tuleku eest pärast käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides kehtestatud salastamistähtaja möödumist, pikendatakse riigisaladuse salastamistähtaega viie aasta kaupa, kuid kokku mitte rohkem kui 75 aastaks. Pikendada ei või käesoleva seaduse § 9 punktis 8 nimetatud teabe salastamistähtaega.

(2) Riigisaladuse salastamistähtaja pikendamise otsustab:

- 1) Vabariigi President – Vabariigi Presidendi Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 2) Riigikogu juhatus – Riigikogu Kantslei ning Riigikogu komisjonide loodud riigisaladuse puhul;
- 3) Riigikohtu esimees – kohtute loodud riigisaladuse puhul;
- 4) õiguskantsler – Õiguskantsleri Kantslei loodud riigisaladuse puhul;
- 5) riigikontrolör – Riigikontrolli loodud riigisaladuse puhul;
- 6) Eesti Panga president – Eesti Panga ja selle allasutuste loodud riigisaladuse puhul.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatata riigisaladuse salastamistähtaja pikendamise otsustab Vabariigi Valitsus.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Riigisaladuse salastamistähtaja pikendamise taotluse esitamise, pikendamise kavatsusest teavitamise, pikendamisele vastuväidete esitamise, pikendamisest teavitamise ning vastavate teabekandjate märgistamise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

§ 15. Õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse kustutamine ning riigisaladuse salastatuse taseme, salastamisaluse ja -tähtaja muutmise

(1) Vabariigi Valitsus kustutab õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse või muudab valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja riigisaladuse puhul, mis on kantud Vabariigi Valitsusele või valitsuskomisjonile otsustamiseks esitatud teabekandjale.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata juhul kustutab õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse või muudab valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja teabe loonud teenistusväline füüsiline isik või teabe loonud asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku poolt käesoleva seaduse § 20 lõikes 2 sätestatud korras määratud isik või tema asendaja.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabe loojat ei ole võimalik tuvastada või teabe loojat enam ei ole või loojal ei ole enam riigisaladuse töötlemise õigust, kustutab õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse või muudab valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja valdkonna eest vastutav minister.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Õigusliku aluseta riigisaladusena töödeldava teabe salastatuse kustutamise ja valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastatud riigisaladuse taseme, õigusliku aluse või tähtaja muutmise taotluse esitamise, salastatuse kustutamise või muutmise kavatsusest teavitamise, salastatuse kustutamisele või muutmisele vastuväidete esitamise, salastatuse kustutamisest või muutmisest teavitamise ning vastavate teabekandjate märgistamise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(5) Kui teabe õigusliku aluseta riigisaladusena töötlemine või riigisaladuse valel tasemel, valel õiguslikul alusel või vale tähtajaga salastamine on tõendatud jõustunud lahendiga süüteomenetluses, märgistavad kõik sellist teavet sisaldavate teabekandjate valdajad viivitamata vastavat teavet sisaldavad teabekandjad käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel [Vabariigi Valitsuse](#) kehtestatud määrusega ettenähtud korras.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

3. jagu Riigisaladuse kaitse

1. jaotis Üldsätted

§ 16. Riigisaladuse kaitse

Riigisaladuse kaitse tagatakse:

- 1) riigisaladusele juurdepääsu andmise korra järgimisega;
- 2) riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise nõuete järgimisega;
- 3) riigisaladuse hoidmisega ebaseadusliku avalikuks tuleku eest;
- 4) salajase ja täiesti salajase taseme riigisaladust sisaldavate teabekandjate olemasolu ja terviklikkuse igaaastase kontrollimisega;
- 5) distsiplinaar-, väärteo- ja kriminaalvastutuse kohaldamisega riigisaladuse kaitse nõuete rikkumise eest;
- 6) isikute teavitamisega riigisaladuse kaitse nõuetest enne riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmist.

§ 17. Salastatud teabekandja kaitse

(1) Salastatud teabekandjal tervikuna on tema eri osade kõrgeim riigisaladuse tase.

(2) Teabekandja salastamistähtaeg on võrdne sellele jäädvustatud riigisaladuse salastamistähtajaga. Kui teabekandjale on jäädvustatud mitut liiki riigisaladust, millel on erinevad salastamistähtajad, on teabekandja salastamistähtaeg võrdne kõige pikema võimaliku salastamistähtajaga.

(3) Salastatud teabekandja ning sellest tehtud väljavõtete ja koopiade salastamistähtaja kulgu arvestatakse alates peevast, millal teabekandja esmakordselt registreeriti salastatud teabekandjana.

§ 18. Riigisaladusele juurdepääsu õigusega isiku kohustus hoida riigisaladust

(1) Isik, kellel ei ole riigisaladusele juurdepääsu õigust, kuid kellele on teatavaks saanud riigisaladus või kelle kätte on sattunud salastatud teabekandja, on kohustatud hoidma seda saladuses ja viivitamata teavitama toimunust Kaitsepolitseiametilt, kui ta sai aru, et tegemist on riigisaladuse või salastatud teabekandjaga. Salastatud teabekandja peab isik üle andma Kaitsepolitseiametile.

(2) Kui lõikes 1 nimetatud isikule on riigisaladus teatavaks saanud või tema kätte on salastatud teabekandja sattunud teenistus- või lepingulise suhte kaudu, on isik kohustatud hoidma seda saladuses ja viivitamata teavitama toimunust Kaitsepolitseiametilt, kui ta sai aru või pidi aru saama, et tegemist on riigisaladuse või salastatud teabekandjaga. Salastatud teabekandja peab isik üle andma käesoleva seaduse § 20 lõikes 2 sätestatud korras määratud isikule.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhul on isik kohustatud salastatud teabekandja üleandmiseni rakendama talle mõistlikult kättesaadavaid abinõusid, et kaitsta salastatud teabekandjat avalikuks tuleku ning juurdepääsuõigusega ja teadmisyajadusega isiku juurdepääsu eest.

§ 19. Riigisaladusele juurdepääsu õigust ja töötlemisluba omava isiku kohustused

(1) Riigisaladusele juurdepääsu õigust või töötlemisluba omav isik on kohustatud:

- 1) hoidma saladuses talle teatavaks saanud riigisaladust;
- 2) kaitsma tema valduses olevat salastatud teabekandjat avalikuks tuleku ning juurdepääsuõigusega ja teadmisyajadusega isiku juurdepääsu eest;
- 3) teatama asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus või töötlemisluba, ja Kaitsepolitseiametile kohe igast isikust, kes püüdis või püüab mis tahes viisil saavutada ebaseaduslikku juurdepääsu riigisaladusele;
- 4) teatama asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus või töötlemisluba, ja Kaitsepolitseiametile kohe igast temale teatavaks saanud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti nõuete rikkumisest;
- 5) võtma riigisaladuse ebaseadusliku avalikustamise või juurdepääsuõigusega isikule teatavaks saamise korral tarvitusele õiguspärased abinõud, et vähendada avalikustamisega või teatavaks saamisega kaasnevat kahju;
- 6) teatama enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele viivitamata oma viibimiskoha aadressi ja teised kontaktandmed pikemal kui kolmekuulisel viibimisel välisriigis;
- 7) teatama enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele viivitamata oma nime muutumisest.

(2) Juurdepääsuõigust omav füüsiline isik on kohustatud teatama asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus, töö- või teenistusülesande välisest kavandatavast viibimisest välisriigis, mille kohta kehtib teatamiskohustus. Käesolevas lõikes sätestatud ei kohaldata käesoleva seaduse § 27 lõikes 1 nimetatud isikute suhtes.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(3) Siseministeriumi valdkonna eest vastutav minister kehtestab riigisaladusele ebaseadusliku juurdepääsu katsete ennetamiseks nimekirja välisriikidest, mille kohta kehtib käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teatamiskohustus. Teatamiskohustus ei kehti Euroopa Liidu, Schengeni lepingu ega NATO liikmesriigi suhtes.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(4) Juurdepääsuõigust omav füüsiline isik esitab teate kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus, riigisaladuse kaitset korraldavale isikule hiljemalt viis tööpäeva enne kavandatava reisi algust. Ettenägematust viibimisest välisriigis teavitab juurdepääsuõigust omav füüsiline isik asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on füüsilisel isikul juurdepääsuõigus, riigisaladuse kaitset korraldavat isikut põhjendamatult viivitusega. Teates märgitakse isiku nimi, sidevahendite andmed, välisriik, selles viibimise aeg ja põhjus.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(5) Asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus, riigisladuse kaitset korraldav isik või julgeolekuasutuse ametnik selgitab põhjendamatu viivitusega juurdepääsuõigust omavale isikule välisriiki reisimisega seotud ohtu tema turvalisusele või riigi julgeolekule ning annab soovitusi seoses välisriiki reisimisega.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(6) Asutus, põhiseaduslik institutsioon või juriidiline isik, kellega teenistus- või muust lepingulisest suhtest tulenevalt on isikul juurdepääsuõigus, säilitab käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel esitatud teateid isiku juurdepääsuõiguse kehtivuse lõppemisele järgneva kalendriaasta lõpuni. Julgeolekuasutus võib kasutada käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kogutud andmeid käesoleva seaduse § 32 lõigetes 1 ja 2 nimetatud asjaolude kontrollimiseks.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

§ 20. Teabevaldaja kohustused

(1) Teabevaldaja on kohustatud kasutusele võtma nõuetekohased organisatsioonilised, füüsilised ja elektroonilise teabeturbe meetmed riigisladuse kaitseks.

(1¹) Riigisladuse turvaalale sisenemiseks on teabevaldajal õigus kohaldada korrakaitseaduse §-des 47 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. Korrakaitseaduse §-des 47 ja 52 nimetatud meetmete kohaldamist ei protokollita.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1²) Riigisladuse turvaalal viibimise ajal on teabevaldajal õigus kohaldada korrakaitseaduse §-des 48, 49 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1³) Riigisladuse turvaalal viibimise ajal on teabevaldajal õigus korrakaitseaduse §-des 48, 49 ja 52 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmete kohaldamisel kasutada füüsilist jõudu korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(2) Riigisladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni ja juriidilise isiku juht või juhtorgan on kohustatud määrama isiku, kes korraldab riigisladuse kaitset, ja tema asendaja. Vajaduse korral moodustatakse riigisladuse kaitset korraldav struktuuriüksus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isik või struktuuriüksus peab alluma riigisladuse kaitse korraldamise küsimuses vahetult asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku juhile või juhtorganile, ministeeriumis kantslerile.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isiku või struktuuriüksuse tegevusele esitatavad nõuded kehtestab **Vabariigi Valitsus**määrusega riigisladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(5) Riigisladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni ja juriidilise isiku juht või juhtorgan on kohustatud määrama ametikohad, millel töötamise eeltingimuseks on riigisladusele juurdepääsu õiguse omamine. Ametikohad määratakse eraldi loeteluna või koosseisutabelis, märkides iga ametikoha kohta selleks nõutava riigisladusele juurdepääsu õiguse taseme.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(6) Riigisladust valdav asutus, põhiseaduslik institutsioon ja juriidiline isik on kohustatud kehtestama riigisladuse kaitse juhendi, milles sätestatakse asutuses, põhiseaduslikus institutsioonis ja juriidilises isikus riigisladuse kaitse nõuded. Juhendi nõuded kehtestab **Vabariigi Valitsus**määrusega riigisladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(7) Teabevaldaja on kohustatud vähemalt üks kord aastas kontrollima tema valduses olevate salajase ja täiesti salajase taseme riigisladust sisaldavate teabekandjate olemasolu ja terviklikkust. Arhiivis olevate salajase ja täiesti salajase taseme salastatud teabekandjate olemasolu ja terviklikkust kontrollitakse vähemalt üks kord viie aasta jooksul. Kontrolli tulemused vormistatakse kirjalikult.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(8) Riigisladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku tegevuse lõpetamisel antakse salastatud teabekandja hoiule Kaitsepolitseiametile, Kaitseleidu ja Kaitseväge puhul Kaitseväge põhimääruses määratud struktuuriüksusele.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

§ 21. Relva kasutamine riigisaladuse kaitseks

(1) Riigisaladuse kaitseks võib kasutada tulirelva, kui ohu tõrjumine muul viisil ei ole võimalik või ei ole õigel ajal võimalik. Relva kasutamisel tuleb teha kõik võimalik, et sellega ei seataks ohtu kolmanda isiku elu või kehalist puutumatust.

[RT I, 29.06.2018, 3- jõust. 01.07.2018]

(2) Isiku vastu võib tulirelva kasutada ainult isiku ründamis-, vastupanu- või põgenemisvõimetuks muutmiseks konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladuse kaitsele äärmise abinõuna juhul, kui riigisaladust ei ole võimalik kaitsta muul viisil ning kui see on ühtlasi vajalik, et:

- 1) tõrjuda vahetu oht elule või raske tervisekahjustuse tekkimise oht;
- 2) takistada isiku põgenemist, kui tema valduses on ebaseaduslikult teabekandja, millele on jäädvustatud salajase või täiesti salajase taseme riigisaladus, või
- 3) tõkestada vahetult ees seisva või juba asetleidva vägivaldse esimese astme kuriteo toimepanemist või sellise kuriteo toimepanemist, mille eest võib karistusena mõista eluaegse vangistuse.

(3) Enne relva kasutamist hoiatatakse isikut, kelle vastu kavatakse relva kasutada. Kui hoiatamine ei anna tulemust või kui hoiatamine ei ole võimalik ohu tõrjumise kiire vajaduse või muu hüve kaitsmise ülekaaluka vajaduse tõttu, võib kasutada relva.

§ 22. Kaitsepolitsei ameti ja Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksuse pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(1) Riigisaladuse kaitset korraldab ning kontrolli käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete täitmise üle teostab Kaitsepolitsei amet, Kaitseväes ja Kaitseliidus Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksus, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 23 nimetatud juhul.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(2) Kaitsepolitsei ameti ja Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksus on kohustatud:

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

- 1) kontrollima riigisaladust valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni ja juriidilise isiku riigisaladuse kaitse korralduse vastavust nõuetele ning füüsiliste isikute juurdepääsu riigisaladusele;
- 2) kontrollima riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise vastavust nõuetele;
- 3) välja selgitama käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumisi;
- 4) tegema Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonile ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks ja õigusrikkumiste vältimiseks;
- 5) korraldama regulaarselt koolitust riigisaladuse kaitse küsimustes;
- 6) kontrollima ohuhinnangust lähtuvalt, et teabevaldaja turvaalal ei oleks ebaseaduslikult pealtkuulamiseseadmeid.

(3) Kaitsepolitsei ametil ja Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksusel on kontrollimise käigus õigus tutvuda kogu vajaliku teabega ning teha teabevaldajale ettekirjutusi käesolevast seadusest või selle alusel antud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(4) Kui kontrollimise käigus on välja selgitatud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisaladuse avalikuks tuleku, on Kaitsepolitsei ametil või Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksusel õigus teha teabevaldajale ettekirjutus riigisaladuse ja seda sisaldavate teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta salastatud teabekandjad hoiule kuni vajalike tingimuste loomiseni.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(5) Kaitsepolitsei ametil ja Kaitseväe põhimääruses määratud struktuuriüksusel on õigus rakendada käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(6) Kaitsepolitsei ameti poolt teostatava riigisaladuse kaitse kontrolli tööplaani ja kontrolli läbiviimiseks moodustatava komisjoni töökorra kinnitab [valdkonna eest vastutav minister](#).

§ 23. Välisluure ameti pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(1) Välisluure amet:

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

- 1) korraldab elektroonilist teabeturvet ja kontrollib selleks kehtestatud nõuete täitmist;
- 2) korraldab ja kontrollib riigisaladuse kaitset välisesindustes ning väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuvates Kaitseväe struktuuriüksustes ja allüksustes.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(2) Elektroonilise teabeturbe korraldamisel ja kontrollimisel Välisluure amet:

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

- 1) nõustab ja juhendab teabevaldajaid riigisaladuse kaitse tagamisel elektroonilise teabeturbe küsimustes;
- 2) nõustab ja juhendab teabevaldajaid elektroonilise teabeturbe nõuete rikkumise väljaselgitamisel, osaleb tekitatud kahju hindamisel, annab soovitusi täiendavate turvameetmete rakendamiseks;
- 3) algatab teabevaldaja taotlusel või omal algatusel töötlussüsteemi akrediteerimise;
- 4) annab välja ja tunnistab kehtetuks töötlussüsteemi vastavussertifikaadi ja ajutise kasutusloa;
- 5) teeb koostööd välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega elektroonilise teabeturbe valdkonnas;
- 6) korraldab ja kontrollib riigisaladuse kaitseks kasutatavate krüptomaterjalide töötlemist ning annab nende töötlemiseks juhiseid ja teavet;
- 7) rakendab turvarikke või selle tekkimise ohu korral töötlussüsteemi kaitseks turvameetmeid;
- 8) korraldab regulaarselt koolitust elektroonilise teabeturbe nõuetele vastavuse tagamiseks.

(3) Välisesindustes ning väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuvates Kaitseväe üksustes Välisluureamet:

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

- 1) kontrollib riigisaladuse kaitse korralduse vastavust nõuetele ning füüsiliste isikute juurdepääsu riigisaladusele;
- 2) kontrollib riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise vastavust nõuetele;
- 3) selgitab välja käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide nõuete rikkumisi;
- 4) teeb Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonile ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks ja õigusrikkumiste vältimiseks;
- 5) korraldab regulaarselt koolitust riigisaladuse kaitse korralduse nõuetele vastavuse tagamiseks;
- 6) kontrollib ohuhinnangust lähtuvalt, et teabevaldaja turvaalal ei oleks ebaseaduslikult pealtkuulamisevahendeid.

(4) Välisluureametil on käesolevas paragrahvis sätestatud ülesannete täitmisel õigus tutvuda kogu vajaliku teabega ning teha teabevaldajale ettekirjutusi käesolevast seadusest ja selle alusel antud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(5) Kui kontrollimise käigus on välja selgitatud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua riigisaladuse avalikuks tuleku, on Välisluureametil õigus teha teabevaldajale ettekirjutus riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta salastatud teabekandja või töötlussüsteemi osa hoiule kuni nõutud tingimuste loomiseni.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(6) Välisluureametil on õigus rakendada käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemäär on 3200 eurot.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 24. Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni pädevus riigisaladuse kaitse korraldamisel

Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjon:

- 1) nõustab Vabariigi Valitsust riigisaladuse kaitse korraldamisel;
- 2) vaatab läbi avaldusi ja kaebusi ministri poolt käesoleva seaduse ja selle alusel antud õigusaktide ebaseadusliku kohaldamise või kohaldamata jätmise kohta ning informeerib Vabariigi Valitsust läbivaatamise tulemustest;
- 3) annab Vabariigi Valitsusele vajaduse korral arvamuse riigisaladust käsitleva õigusakti ja välislepingu eelnõu kohta;
- 4) annab arvamusi riigisaladuse salastatuse ennetähtaegsel kustutamisel, salastamistähtaja pikendamisel ning salastamisaluse, -taseme ja -tähtaja muutmisel.

[RT I, 08.07.2011, 8- jõust. 22.07.2011]

2. jaotis

Juurdepääs riigisaladusele

1. alljaotis

Üldsätted

§ 25. Riigisaladusele juurdepääsu andmine

(1) Teabevaldaja on kohustatud enne riigisaladusele juurdepääsu andmist veenduma, et isikul on vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ja teadmisyajadus.

(2) Kui salastatud teabekandja sisaldab erineva taseme riigisaladust, muud juurdepääsupiiranguga teavet või juurdepääsupiiranguteta teavet, siis tagatakse juurdepääs sellele osale teabekandjast, mis ei sisalda juurdepääsupiiranguga teavet või millele juurdepääsuks on isikul juurdepääsuõigus ja teadmisyajadus. Juurdepääsu ei anta teabekandja osale, millega tutvumisel on võimalik teha kindlaid järeldusi teabekandja selle osa kohta, millele juurdepääsuks puudub isikul juurdepääsuõigus või teadmisyajadus.

(3) Välisriigi kodaniku, kodakondsuseta isiku või välisriigis registreeritud juriidilise isiku juurdepääsu riigisaladusele võib lubada ainult:

- 1) isiku osalemiseks riigihanke või rahvusvahelise hanke läbivõtmiseks;
- 2) juhul, kui teabevaldajal on sellele isikule juurdepääsu andmine vajalik seoses asutusele pandud ülesannete täitmise ja isikul on vajalikud eriteadmised, -oskused või -vahendid nende ülesannete täitmiseks, või
- 3) käesoleva seaduse §-s 29 või 30 nimetatud juhtudel.

2. alljaotis

Juurdepääsuõigus

§ 26. Riigisaladusele juurdepääsu õigus

(1) Isikul on riigisaladusele juurdepääsu õigus:

- 1) ametikohajärgselt;
- 2) asutuse juhi otsuse alusel;
- 3) juurdepääsuloa alusel;
- 4) tunnistajakaitse kaitseabinõude kohaldamisest tulenevalt või
- 5) uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel.

(2) Kõrgema taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus annab õiguse juurdepääsuks ka madalama taseme riigisaladusele. Madalama taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ei anna õigust juurdepääsuks kõrgema taseme riigisaladusele.

(3) Juurdepääsuõigust ei anta ainuüksi eesmärgil lubada isikule sissepääs turvaalale või kergendada seal liikumist.

(4) Töötlemisluba ei anna seda omava isikuga lepingulises või teenistussuhtes olevale isikule õigust juurdepääsuks riigisaladusele.

(5) Ajutise juurdepääsuvajaduse korral antava juurdepääsuõiguse kehtivusaeg ei või ületada selle isiku ajutises ülesandes või töös osalemise aega.

(6) Riigisaladusele juurdepääsu õiguse lõppemine ei vabasta juurdepääsuõigust omanud isikut riigisaladuse hoidmise kohustusest.

(7) Juurdepääsuõiguse lõppemisel peab juurdepääsuõigust omanud isik tagastama talle riigisaladust edastanud teabevaldajale kõik tema valduses olevad salastatud teabekandjad. Teabekandjad, mis sisaldavad vaid juurdepääsuõigust omanud isiku loodud riigisaladust, antakse üle riigiasutusele, kelle jaoks teavet loodi, muudel juhtudel Kaitsepolitseiametile.

§ 27. Riigisaladusele juurdepääsu õigus ametikohajärgselt ja asutuse juhi otsuse alusel

(1) Kõigile riigisaladuse tasemetele juurdepääsu õigus on seadusest tulenevate ülesannete täitmiseks ametikohajärgselt:

- 1) Vabariigi Presidendil;
 - 2) Riigikoogu liikmel;
 - 3) Vabariigi Valitsuse liikmel;
 - 4) kohtunikul;
 - 5) Kaitseväge juhatajal;
- [RT I, 08.07.2011, 8- jõust. 22.07.2011]
- 6) õiguskantsleril ja tema asetäitja-nõunikul;
 - 7) riigikontrolöril;
 - 8) Eesti Panga presidendil ning Eesti Panga Nõukogu esimehel ja liikmel;
 - 9) Andmekaitse Inspektsiooni juhil.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(2) Üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on ametikohajärgselt riigi ametiasutuse ametnikul või töötajal, valitsusasutuse hallatava riigiasutuse töötajal ja Eesti Panga töötajal, kes on nimetatud, valitud või töölepingu alusel võetud ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ametikohal töötava või sellele kandideeriva isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu, siis:

- 1) ei võeta isikut riigisaladusele juurdepääsu õigusega ametikohale või
- 2) vabastatakse isik riigisaladusele juurdepääsu õigusega ametikohalt avaliku teenistuse seaduses või muus avalikku teenistust reguleerivas eriseaduses ettenähtud korras või öeldakse isikuga tööleping üles töölepingu seaduses ettenähtud korras.

[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

(4) Kui piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu eeldaval ametikohal töötava või sellele kandideeriva isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolu, võib isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädeva asutuse juht võtta isikult piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse või keelata selle andmise kuni vastava asjaolu äralangemiseni. Sellisel juhul lähtutakse käesoleva paragrahvi lõike 3 punktide 1 ja 2.

(5) Teenistusvälisele füüsilisele isikule õiguse andmise juurdepääsuks üksnes piiratud taseme riigisaladusele otsustab igal konkreetsel juhul eraldi:

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

- 1) asjaomane minister;
- 2) Riigikogu Kantsleis, Vabariigi Presidendi Kantsleis, Riigikantsleis, Õiguskantsleri Kantsleis, Eesti Pangas, kohtutes, Riigikontrollis ja julgeolekuasutuses vastava asutuse juht;
- 3) Finantsinspeksioonis Eesti Panga president.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud juhul antakse juurdepääsuõigus tähtajaliselt. Juurdepääsuõigus lõpeb määratud tähtaja möödumisel, kui tähtaega ei ole pikendatud, või juurdepääsuõiguse äravõtmisel.

(7) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu, siis ei anta isikule piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust või võetakse antud juurdepääsuõigus ära juurdepääsuõiguse andmiseks pädeva isiku otsusega.

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolu, võib isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädeva asutuse juht võtta isikult piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse või keelata selle andmise kuni vastava asjaolu äralangemiseni.

(9) Julgeolekukontrolli asutus saadab viie tööpäeva jooksul käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 8 nimetatud otsuse tegemisest otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja isikule, kellelt võeti ära juurdepääsuõigus, ja teate vastava otsuse tegemisest asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kelle teenistuses isik töötab või kes isikule juurdepääsuõiguse andis.

(10) Kui üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust taotleb või omav isik ei oma konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust, siis käesoleva paragrahvi lõikes 2 või 5 nimetatud asutus:

- 1) teavitab juurdepääsuõiguse saanud isikut käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustustest;
- 2) võtab isikult allkirjastatud kinnituse, et ta on teadlik riigisaladuse kaitse nõuetest, vastutusest nende rikkumise eest ja kohustusest hoida temale teatavaks saavat riigisaladust;
- 3) võtab isikult allkirjastatud nõusoleku, millega lubatakse isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädeval asutusel saada isiku kohta teavet füüsilistelt isikutelt ja juriidilistelt isikutelt ning nende asutustelt ja organitelt nii juurdepääsuõiguse andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustamiseks kui ka juurdepääsuõiguse kehtivuse ajal.

(11) Käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud kinnitus ja nõusolek ning käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel tehtud otsuse koopia saadetakse isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(12) Käesoleva paragrahvi lõikes 10 nimetatud kinnituse või nõusoleku andmisest keeldumise korral ei anta isikule üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigust. Piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigusega ametikohal töötava või ametikohale kandideeriva isiku puhul lähtutakse sel juhul käesoleva paragrahvi lõikest 3.

(13) Käesoleva paragrahvi lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumentide vormi kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

§ 28. Riigisaladusele juurdepääsu õigus juurdepääsuloa alusel

(1) Konfidentsiaalse, salajase või täiesti salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu luba (edaspidi *juurdepääsuluba*) omaval füüsilisel isikul.

(2) Juurdepääsuluba ei pea taotlema välisriigi kodanik ega kodakondsuseta isik, kes omab vastava taseme salastatud välisteabele juurdepääsu õigust, kui see tuleneb välislepingust.

§ 29. Riigisaladusele juurdepääsu õigus uurimisasutuse, prokuratuuri ja kohtu määruse alusel

(1) Piiratud, konfidentsiaalse või salajase taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või väärtetoasja kohtueelse menetlemise ja kohtumenetluse osalisel, menetlusse kaasatud isikul ning kummagi esindajal uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu põhistatud määruse alusel pärast julgeolekukontrolli läbimist, kui juurdepääs on kriminaal-, tsiviil-, haldus- või väärtetoasja lahendamiseks vältimatult vajalik. [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(2) Uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel ei lubata juurdepääsu piiratud, konfidentsiaalse või salajase taseme riigisaladusele, kui see seab ohtu kriminaalmenetluse seadustiku § 126¹⁴ punktides 2, 4, 5, 6 ja 7 sätestatud õiguste kaitse, ja täiesti salajase taseme riigisaladusele. [RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(3) Julgeolekukontrolli ei teostata kahtlustatava, süüdistatava ja advokaadist kaitsja suhtes, kui teadmismajadus tuleneb kaitseõiguse tagamisest kriminaalmenetluses.

(4) Uurimisasutus, prokuratuur või kohus edastab julgeolekukontrolli teostavale asutusele julgeolekukontrolli läbiviimise taotluse enne, kui otsustatakse isikule riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmine. Julgeolekukontrolli läbimiseks esitavad isikud julgeolekukontrolli teostavale asutusele käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 3 nimetatud nõusoleku.

(5) Julgeolekukontrolli teostav asutus edastab julgeolekukontrolli tulemusena kogutud andmed uurimisasutusele, prokuratuurile või kohtule nende määratud tähtaja jooksul, mis ei või olla lühem kui üks kuu.

(6) Määruse koostanud uurimisasutus, prokuratuur või kohus teavitab isikut, kellele antakse riigisaladusele juurdepääsu õigus käesolevas paragrahvis kirjeldatud alusel, käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustustest ning võtab isikult enne teabele juurdepääsu võimaldamist käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnituse, mis lisatakse toimiku materjalidele.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud nõusoleku või käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud kinnituse andmisest keeldumise korral tehakse nõusolekule või kinnitusele keeldumise ja selle põhjuse kohta märge, mille kinnitab menetleja. Nõusoleku või kinnituse andmisest keeldumise korral ei anta isikule juurdepääsu riigisaladusele.

§ 30. Tunnistajakaitse seaduse alusel kaitstava isiku ja tema esindaja juurdepääsuõigus riigisaladusele

(1) Isikul, kelle suhtes kohaldatakse tunnistajakaitse kaitseabinõusid tunnistajakaitse seaduse alusel, ja nimetatud isiku advokaadist esindajal on õigus juurdepääsuks isiku kaitset puudutavale riigisaladusele ilma juurdepääsuloata ja julgeolekukontrolli läbimata ulatuses, mis on vältimatult vajalik. Nimetatud isikuid teavitatakse käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustustest ning neilt võetakse käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 2 nimetatud kinnitus. Kinnituse andmisest keeldumise korral ei anta isikule juurdepääsu riigisaladusele.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku esindajale, kes ei ole advokaat, antakse juurdepääs nimetatud isiku kaitset puudutavale riigisaladusele pärast julgeolekukontrolli läbimist ulatuses, mis on vältimatult vajalik. Sellisel juhul lähtutakse käesoleva seaduse § 29 lõigetest 4–7.

3. alljaotis

Juurdepääsuloa taotlemine ja andmine, selle kehtivuse pikendamine ja lõppemine

§ 31. Juurdepääsuloa ja selle kehtivuse pikendamise taotlemine

(1) Juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks esitab isik enda suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele juurdepääsuloa saamist või pikendamist toetava põhiseadusliku institutsiooni, valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse (edaspidi *juurdepääsuloa toetaja*) kaudu taotluse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

1) juurdepääsuloa toetaja kiri (välja arvatud juhul, kui juurdepääsuloa toetaja ja julgeolekukontrolli teostaja on sama asutus), milles põhjendatakse teenistus- või lepingulises suhtes oleva või seda taotleva isiku juurdepääsuvajadust ja toetatakse loa saamist või selle kehtivuse pikendamist;

2) juurdepääsuloa taotlemisel juurdepääsuloa taotleja ankeet. Kui juurdepääsuluba taotletakse aasta jooksul eelmise loa kehtivuse lõppemisest arvates või kui taotletakse loa kehtivuse pikendamist või taseme tõstmist, siis juurdepääsuloa pikendaja ankeet;

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

3) käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumendid.

(2) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamisel võib vajaduse korral taotleda juurdepääsu kõrgema või madalama taseme riigisaladusele, kui kehtivas juurdepääsuloas on märgitud.

(3) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamiseks nõutavad dokumendid esitatakse julgeolekukontrolli teostavale asutusele hiljemalt kolm kuud enne juurdepääsuloa kehtivuse lõppemist.

(4) Juurdepääsuloa kehtivuse pikendamiseks nõutavate dokumentide tähtaegsel esitamisel pikeneb juurdepääsuloa kehtivus kuni pikendamise või taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse tegemiseni.

(5) Juurdepääsuloa ja selle kehtivuse pikendamise taotluse, juurdepääsuloa taotleja ankeedi ja pikendaja ankeedi vormi kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras. [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

§ 32. Juurdepääsuloa andmisest ja selle kehtivuse pikendamisest keeldumise alused

(1) Juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse füüsilisele isikule:

- 1) kellel puudub juurdepääsuvajadus;
- 2) kes ei vasta käesoleva seaduse § 33 lõikes 1 sätestatud tingimustele;
- 3) kes on piiratud teovõimega;
- 4) kes töötab või on töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses, välja arvatud juhul, kui isik vastab käesoleva seaduse § 25 lõikes 3 sätestatud tingimustele ega ole julgeolekuasutuse hinnangul ohtlik Eesti Vabariigi julgeolekule;
- 5) kes on avalikustatud või kuulub avalikustamisele vastavalt Eestit okupeerinud riikide julgeolekuorganite või relvajõudude luure- või vastuluureorganite teenistuses olnud või nendega koostööd teinud isikute arvelevõtmise ja avalikustamise korra seadusele;
- 6) kes viibib vangistuses;
- 7) kelle tegevus on suunatud Eesti Vabariigi ja tema julgeoleku vastu;
- 8) keda on karistatud selle eest, et ta on tahtlikult toime pannud riigivastase kuriteo või kuriteo inimsuse vastu, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
- 9) kellelt on juurdepääsuõigus ära võetud käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti sätete rikkumise tõttu;
- 10) kellele varem antud juurdepääsuluba on tühistatud riigisaladuse seaduse või selle alusel antud õigusakti sätete rikkumise tõttu viie aasta jooksul juurdepääsuloa tühistamisest arvates.

(2) Juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendamast võib keelduda füüsilisele isikule:

- 1) kelle tegevus on olnud suunatud Eesti Vabariigi ja tema julgeoleku vastu;
 - 1¹) kes on olnud kaasatud koostööle välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega;
- [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- 2) kes on seotud ühendusega, mis oma tegevusega eirab avalikku korda või mille tegevus on suunatud Eesti Vabariigi iseseisvuse ja sõltumatusse vägivaldsele muutmisele, territoriaalse terviklikkuse vägivaldsele rikkumisele, vägivaldsele võimuhaaramisele või Eesti põhiseadusliku korra vägivaldsele muutmisele;
 - 3) kes on kriminaalmenetluse osaline kahtlustatavana või süüdistatavana;
 - 4) kellel on mitu väärteokaristust ja neid karistusandmeid ei ole karistusregistrist kustutatud;
 - 5) keda on karistatud tahtlikult toimepandud ametialase süüteo või kuriteo eest, mille isik on toime pannud ametiisikuna, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud, või kelle suhtes alustatud ametialase kuriteo või riigivastase kuriteo menetlus on lõpetatud kriminaalmenetluse seadustiku § 202, 203 või 205 alusel;
- [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- 6) kelle suhtes viiakse läbi väärteomenetlust ametialase süüteo või korruptiivse teo tunnustel või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusakti rikkumise tunnustel;
 - 7) keda on karistatud tahtlikult toimepandud kuriteo eest ja neid karistusandmeid ei ole karistusregistrist kustutatud;
 - 8) keda on karistatud ettevaatamatusest toimepandud riigivastase kuriteo eest, sõltumata sellest, kas need karistusandmed on karistusregistrist kustutatud;
 - 9) kellel on narkootilise või psühhotroopse aine, alkoholi- või hasartmängusõltuvus;
 - 10) kes on julgeolekukontrolli teostavale asutusele esitanud juurdepääsuloa taotleja ankeedis või pikendaja ankeedis või vestlusel tahtlikult varjanud andmeid, esitanud valeteavet või võltsitud andmeid, mis on olulised juurdepääsuloa andmise otsustamisel;
- [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- 11) kes ei ole täitnud oma kohustusi riiklike ja kohalike maksude tasumisel;
 - 12) kes on pikemat aega viibinud välisriigis asjaoludel, mis ei ole tuvastatavad;
 - 12¹) kes on korduvalt viibinud välisriigis, mille kohta kehtib teatamiskohustus, asjaoludel, mis ei ole tuvastatavad;
- [RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]
- 13) kellel on psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;
 - 14) kes on sotsiaalselt ja majanduslikult oluliselt sõltuv sugulasest, hõimlasest, abikaasast või temaga abieluga sarnanevas suhtes olevast isikust, kelle puhul esineb käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4, 5 või 7 või lõike 2 punktis 2 nimetatud asjaolu. Hõimlaseks käesoleva punkti tähenduses on lisaks perekonnaseaduse §-s 81 sätestatule isikuga abieluga sarnanevas suhtes oleva isiku sugulased;
- [RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

15) kes on väljendanud sõna või teoga ebaausust, ebalojaalsust, ebausaldusväärust või ebadiskreetsust, mis viitab isiku ebausaldusväärusele riigisaladuse hoidmisel;

16) kellel on väljakujunenud harjumuslik käitumine või harrastus, mis võib kaasa tuua tema majandusliku sõltuvuse;

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

17) kes ei ole täitnud käesoleva seaduse § 19 lõikes 2 sätestatud teatamiskohustust;

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

18) kellele on käesoleva seaduse § 19 lõike 5 alusel selgitatud ohtu riigi julgeolekule seoses välisriiki reisimisega, kuid kes ei ole järginud temale antud soovitusi seoses välisriiki reisimise või seal viibimisega riigisaladusele ebaseadusliku juurdepääsu katsete ennetamiseks.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud asjaolude kontrollimiseks teostatakse isiku suhtes julgeolekukontroll käesolevas seaduses sätestatud korras.

(4) Kui isiku puhul ilmneb käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud asjaolu, on isikuga teenistus- või lepingulises suhtes olev asutus, põhiseaduslik institutsioon ja juriidiline isik kohustatud sellest viivitamata teatama isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele.

§ 33. Juurdepääsuloa andmine ja selle kehtivuse pikendamine

(1) Juurdepääsuloa võib anda Eesti kodanikule või käesoleva seaduse § 25 lõikes 3 nimetatud füüsilisele isikule.

(2) Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise aluseks on isiku suhtes teostatud julgeolekukontrolli alusel tehtud otsus, mis peab tuginema kogu julgeolekukontrolli käigus kogutud teabele.

(3) Juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise otsustab julgeolekukontrolli teostanud asutuse juht hiljemalt kolme kuu jooksul arvates juurdepääsuloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks nõutavate dokumentide esitamisest. Juurdepääsuloa väljastab isiku suhtes julgeolekukontrolli teostanud asutus.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud tähtaega võib pikendada kolme kuu võrra järgmistel juhtudel:

1) julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole kolme kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik juurdepääsuloa taotlejaga vestlust läbi viia taotlejast olenevatel mõjuvatel põhjustel;

1¹) julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole kolme kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik juurdepääsuloa taotlejaga vestlust läbi viia eriolukorrast, erakorralisest seisukorrast, kõrgendatud kaitsevalmidusest või sõjaseisukorrast tulenevatel põhjustel;

[RT I, 06.05.2020, 1- jõust. 07.05.2020]

2) juurdepääsuloa andmise otsustamisel on vaja tugineda välisriigist pärinevale teabele;

3) julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kolme kuu jooksul võivad tõenäoliselt ilmned juurdepääsuloa andmisest keeldumise alused;

4) julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kolme kuu jooksul võivad kontrollitava isiku suhtes juurdepääsuloa andmisest keeldumise alused ära langeda.

(5) Julgeolekukontrolli teostav asutus jätab taotluse läbi vaatamata järgmistel juhtudel:

1) julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole juurdepääsuloa taotlejaga kolme kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik vestlust läbi viia taotlejast olenevatel ebaolulistel põhjustel;

2) isikule sama või madalama taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmisest või selle kehtivuse

pikendamisest on varem keeldutud ja taotlusest ei nähtu, et keeldumise aluseks olnud asjaolud on ära langenud;

3) juurdepääsuloa taotleja või toetaja taotlusel;

4) muudel seaduses sätestatud juhtudel.

(6) Kui käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolude kaalumise tulemusel ei ole võimalik isikule juurdepääsuluba anda või selle kehtivust pikendada taotluses märgitud riigisaladuse tasemele juurdepääsuks, kuid oleks võimalik anda juurdepääsuluba või pikendada selle kehtivust madalama taseme riigisaladusele juurdepääsuks, antakse juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust madalama taseme riigisaladusele juurdepääsuks, kui juurdepääsuloa taotleja ja toetaja seda vajalikuks peavad.

(7) Juurdepääsuks täiesti salajase ja salajase taseme riigisaladusele antakse isikule juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust kuni viieks aastaks. Juurdepääsuks konfidentsiaalse taseme riigisaladusele antakse isikule juurdepääsuluba või pikendatakse selle kehtivust kuni seitsmeks aastaks.

(8) Kui juurdepääsuloa andmist taotleb isik, kes soovib asuda ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, või kes soovib sõlmida lepingu, mille täitmise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, siis hakkab antud juurdepääsuluba kehtima isiku nimetamisest või valimisest vastavale ametikohale või vastava lepingutingimuse jõustumisest. Juurdepääsuloa kehtivuse tähtaega arvestatakse sel juhul juurdepääsuloa andmisest.

(9) Juurdepääsuluba või selle kehtivuse pikendamine vormistatakse julgeolekukontrolli teostanud asutuse turvaelementidega kirjaplangil. Juurdepääsuloal või selle kehtivuse pikendamise teatisel peavad olema järgmised andmed:

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

- 1) juurdepääsuloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kuupäev ja otsuse number;
- 2) otsuse tegemise alus;
- 3) isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood;
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- 4) riigisaladuse tase, millele isiku juurdepääs on lubatud;
- 5) juurdepääsuloa kehtivusaeg.

(10) Juurdepääsuloa andmisel või selle kehtivuse pikendamisel saadetakse teatis juurdepääsuloa toetaja kaudu juurdepääsuloa taotlejale viie tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.

(11) Julgeolekukontrolli teostanud asutus saadab viie tööpäeva jooksul juurdepääsuloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keelduva otsuse tegemisest arvates juurdepääsuloa taotlejale otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja ja juurdepääsuloa toetajale teate keelduva otsuse tegemisest, välja arvatud juhul, kui juurdepääsuloa toetaja on julgeolekukontrolli teostanud asutus.

(12) Kui isik töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, või kandideerib sellisele ametikohale, ja isikule keeldutakse juurdepääsuluba andmast või selle kehtivust pikendamast, siis lähtutakse käesoleva seaduse § 27 lõike 3 punktidest 1 ja 2.

§ 34. Juurdepääsuloa kehtivuse lõppemine

- (1) Juurdepääsuloa kehtivus lõpeb seoses:
 - 1) isiku surmaga või kohtu poolt isiku teadmata kadunuks lugemisega või surnuks tunnistamisega;
 - 2) juurdepääsuloas märgitud tähtaja möödumisega;
 - 3) juurdepääsuloa kehtetuks tunnistamisega;
 - 4) isikult jõustunud kohtuotsusega või kohtuvälise menetleja otsusega juurdepääsuõiguse äravõtmisega.
- (2) Isikule antud juurdepääsuluba tunnistatakse kehtetuks, kui isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 1 nimetatud asjaolu.
- (3) Isikule antud juurdepääsuloa võib tunnistada kehtetuks, kui isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõikes 2 nimetatud asjaolu.
- (4) Juurdepääsuvajaduse lühiajalisel äralangemisel võib juurdepääsuloa jätta kehtetuks tunnistamata.
- (5) Juurdepääsuloa tunnistab kehtetuks isik, kelle pädevuses on juurdepääsuluba omava isiku juurdepääsuloa kehtivuse pikendamise otsustamine.
- (6) Juurdepääsuloa kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest teatatakse viivitamata juurdepääsuloa toetajale ning asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega isik on teenistus- või lepingulises suhtes. Juurdepääsuloa kehtetuks tunnistamisest võib jätta teavitamata, kui juurdepääsuloa toetaja, asutus, põhiseaduslik institutsioon või juriidiline isik, kellega isik on teenistus- või lepingulises suhtes, juurdepääsuloa kehtetuks tunnistamist ise taotles § 32 lõike 1 punkti 1 alusel töö- või teenistussuhte lõppemisel.
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- (7) Julgeolekukontrolli teostav asutus teavitab viivitamata riigi julgeoleku volitatud esindajat salastatud välisteabe juurdepääsuserifikaati omava isiku juurdepääsuloa kehtivuse lõppemisest käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3 või 4 alusel.
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]
- (8) Kui isik töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, või kandideerib sellisele ametikohale, ja isiku juurdepääsuluba tunnistatakse kehtetuks või tuvastatakse selle tühisus, siis lähtutakse käesoleva seaduse § 27 lõikest 3.

3. jaotis

Riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemine

1. alljaotis

Üldsätted

§ 35. Riigisaladuse edastamine

(1) Riigisisestelt võib teabevaldajale edastatud riigisaladuse edastada üksnes teabe loonud asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või avalik-õigusliku juriidilise isiku juhi või juhtorgani või kriminaalmenetlusega

seotud riigisaladuse puhul menetlust juhtiva prokuröri või temast kõrgemalseisva prokuröri kirjalikul nõusolekul käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras. Kui teabe on loonud teenistusväline füüsiline isik või eraõiguslik juriidiline isik, annab edastamiseks kirjaliku nõusoleku juurdepääsu- või töötlemisloa toetaja. Nõusolek ei ole vajalik, kui ministeerium edastab konfidentsiaalsel või madalamal tasemel salastatud riigisaladuse oma valitsemisalas olevale riigiasutusele.
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teabe loojat ei ole võimalik tuvastada või teabe loojat või juurdepääsu- või töötlemisloa toetajat enam ei ole, annab edastamiseks nõusoleku valdkonna eest vastutav minister.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud ei kohaldata riigisaladuse edastamisele asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku siseselt, samuti riigisaladuse edastamisel käesoleva seaduse §-des 22 ja 23 nimetatud asutustele, riigi julgeoleku volitatud esindajale, kohtule, Riigikogule, õiguskantslerile, Riigikontrollile, Vabariigi Valitsusele ning julgeolekuasutuste seaduse § 10 lõikes 2 sätestatud juhul asjaomastele valitsusasutustele ja Vabariigi Presidendile.
[RT I, 12.03.2015, 1- jõust. 01.01.2016]

(4) Välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile võivad riigisaladust edastada Riigikantselei, Kaitseministeerium, Siseministeerium, Välisministeerium, Kaitsevägi ja julgeolekuasutus käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras, kui see on vajalik Eesti Vabariigi julgeoleku tagamiseks või suurendamiseks välislepingu alusel ning kui teabe vastuvõtja tagab kaitse edastatava teabe avalikuks tuleku eest.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

(5) Välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile võib riigisaladust edastada Politsei- ja Piirivalveamet käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud korras tunnistajakaitse seaduses sätestatud tingimustel, kui teabe vastuvõtja tagab kaitse edastatava teabe avalikuks tuleku eest.
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(5¹) Välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile võib korrakaitsest piiratud taseme jälitusteavet sisaldavat riigisaladust edastada pädev jälitusasutus või prokuratuur, kui selline kohustus tuleneb Euroopa Liidu õigusest või välislepingust või on vajalik riikidevahelise uurimisrühma töös, kui teabe vastuvõtja tagab kaitse edastatava teabe avalikuks tuleku eest.
[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(6) Riigisaladuse edastamine välisriigile, rahvusvahelisele organisatsioonile või rahvusvahelise kokkuleppega loodud institutsioonile registreeritakse eelnevalt riigi julgeoleku volitatud esindaja juures, välja arvatud juhul, kui teavet edastab käesolevas paragrahvis sätestatud tingimustel julgeolekuasutus, kui Kaitsevägi edastab välisriigile käesoleva seaduse § 7 punktides 5¹, 7, 10 ja 11 nimetatud teavet või kui teavet edastatakse käesoleva paragrahvi lõike 5 või 5¹alusel.
[RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]

§ 36. Salastatud teabekandja arvestus

(1) Salastatud teabekandja üle arvestuse pidamisel lähtutakse haldusmenetluse seadusest, arhiiviseadusest, avaliku teabe seaduse § 58 lõike 1 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrusest ja nende alusel antud õigusaktidest, arvestades käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides sätestatud erisusi.

(2) Salastatud teabekandja, välja arvatud piiratud või konfidentsiaalse taseme riigisaladust sisaldavast teabekandjast tehtud koopia registreerimine on kohustuslik.

(3) Vabariigi Valitsus võib määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras kehtestada käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud kohustusest erisusi elektroonilise salastatud teabekandja registreerimisel.

§ 37. Salastatud teabekandja märgistamine

(1) Salastatud teabekandjale tuleb teha:

- 1) salastusmärke;
- 2) märgete teabe salastamise õigusliku aluse kohta;
- 3) märgete teabekandja registreerimise kuupäeva ja salastamistähtaja kohta.

(2) Salastatud teabekandja võib märgistamata jätta vaid juhul, kui märgistamise tõttu tekib oht riigisaladuse salastatusele.

(3) Salastatud teabekandja märgistatakse järgmiselt:

- 1) piiratud taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «PIIRATUD»;
- 2) konfidentsiaalse taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «KONFIDENTSIAALNE»;
- 3) salajase taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «SALAJANE»;
- 4) täiesti salajase taseme riigisaladust sisaldav teabekandja salastusmärkega «TÄIESTI SALAJANE».

(4) Riigisaladust sisaldavale teabekandjale, mis sisaldab ka salastatud välisteavet, kantakse ka töödeldud salastatud välisteabe märked, kui see on välislepingus ette nähtud.

(5) Kui salastatud teabekandjat on otstarbekas märgistada täiendavalt tekstilõikude ja illustratsioonide kaupa, lisatakse lõigumärgistus iga tekstilõigu ja illustratsiooni algusesse ja lõppu. Lõigumärgistusega teabekandjas sisalduval märgistamata tekstilõigul ja illustratsioonil on teabekandja kui terviku riigisaladuse tase seni, kuni teabe looja on otsustanud, kuidas vastavat tekstilõiku või illustratsiooni märgistada. Märgistamine tuleb otsustada viivitamata pärast vastava tekstilõigu või illustratsiooni töötlemise vajaduse tekkimist.

(6) Salastatud teabekandja võib märgistada lisatähisega, mis viitab teabekandja suhtes rakendatavatele täiendavatele turvameetmetele või teabekandjale juurdepääsu õigust omavate isikute ringile.

(7) Salastatud teabekandjate valdaja on riigisaladuse salastatuse kustumisel kohustatud tegema salastatud teabekandjale sellekohase märke, kui teabekandjale on salastusmärke tehtud.

§ 38. Salastatud teabekandja säilitamine ja hävitamine

(1) Teabekandja, mille salastatus on kustunud, antakse kooskõlas arhiiviseadusega üle Rahvusarhiivile.

(2) Rahvusarhiivile ei anta üle teabehankega või jälitustoiminguga kogutud teavet sisaldava kustunud salastatusega teabekandja eriliiki isikuandmeid käsitlevat osa, kui isik, kelle suhtes jälitustoiming tehti või kelle perekonna- või eraelu puutumatust jälitustoiminguga riivati, nõuab eriliiki isikuandmeid käsitleva teabe hävitamist ning seda teavet ei ole enam vaja avalike ülesannete täitmiseks. Sellisel juhul hävitatakse teabekandja eriliiki isikuandmeid käsitlev osa viisil, mis teeb võimatuks selles sisalduvat teabe taastamise. [RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(3) Teabekandjate puhul, mille salastatus ei ole kustunud, võib hävitada üksnes:

- 1) salastatud teabekandjast tehtud koopia;
- 2) salastatud teabekandja ootamatult tekkinud olukorras, kus teabekandjat ei ole võimalik kaitsta juurdepääsuõigusega isiku juurdepääsu eest ühelgi muul viisil ning kui selle juurdepääsuga kaasneks tõenäoliselt oluline kahju Eesti Vabariigi julgeolekule. Viimasel juhul teavitatakse hävitamisest ja selle põhjusest kohe teabekandja loonud teabevaldajat, Kaitsepolitseiametit ja Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjoni;
- 3) mustandi pärast teabekandja koostamist, mille ettevalmistamiseks mustand koostati;
- 4) arhiiviväärtuseta teabekandja riigiarhiivari või tema volitatud ametniku nõusolekul;
- 5) teabekandja, mis ei ole arhivaal arhiiviseaduse mõistes;
- 6) salastatud teabekandja, mis sisaldab ainult salastatud välisteavet ja millele salastatud välisteabe avaldaja ei ole määranud säilitustähtaega või mille hävitamist ei ole välislepinguga keelatud;
- 7) teabekandja, mis sisaldab ainult käesoleva seaduse §-s 10 sätestatud teavet.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul hävitatakse teabekandja viisil, mis teeb võimatuks selles sisalduvat teabe taastamise.

§ 39. Töötlemiskorra kehtestamine

(1) **Vabariigi Valitsus** kehtestab määrusega riigisaladuse ja salastatud teabekandjate töötlemise täpsemad nõuded riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras, sealhulgas:

- 1) elektroonilise teabeturbe nõuded, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõuded;
- 2) riigisaladuse töötlemise nõuded väljaspool turvaala.

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

(2) Elektroonilise teabeturbe tagamiseks kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega:

- 1) **krüptomaterjalide ning nende töötlemise ja kaitse nõuded**;
- 2) **kiirgusturbe tagamise nõuded**;
- 3) **arvutite ja kohtvõrkude kaitse nõuded**.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud määruse osad, mis sisaldavad riigisaladust, salastatakse käesoleva seaduse § 10 punkti 2 kohaselt. Määrus esitatakse teadmiseks Riigikogu julgeolekuasutuste järelevalve komisjonile.

2. alljaotis

Riigisaladuse töötlemise lubatavus

§ 40. Riigisaladuse töötlemise lubatavus

(1) Riigisaladust ja salastatud teabekandjaid võib töödelda riigiasutuse või Eesti Panga valduses oleval kinnis- või vallasasjal.

(2) Kaitsepolitsei ameti vastaval loal (edaspidi *töötlemisluba*) võib riigisaladust ja seda sisaldavaid teabekandjaid töödelda väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- ja vallasasja, kui isikul on selleks põhjendatud vajadus.

(3) Töötlemisloa võib anda:

- 1) füüsilisele isikule;
 - 2) Eesti avalik-õiguslikule juriidilisele isikule;
 - 3) Eestis registreeritud eraõiguslikule juriidilisele isikule;
 - 4) välisriigi juriidilisele isikule tema Eestis registreeritud filiaalis salastatud teabe töötlemiseks, kui välisriigi juriidiline isik osaleb riigihanke või rahvusvahelise hanke läbiraakimistel või juhul, kui riigisaladust valdaval asutusel on selle isiku riigisaladusele juurdepääsu saamine vajalik seoses asutusele pandud ülesannete täitmisega ning isikul on vajalikud eriteadmised, -oskused või -vahendid nende ülesannete täitmisele kaasaaitamiseks.
- [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Juriidilisele isikule antakse töötlemisluba alles siis, kui juriidilise isiku juures riigisaladuse kaitset korraldavale isikule on antud juurdepääsuluba.

(5) Töötlussüsteemi võib riigisaladuse töötlemiseks kasutada üksnes Välisluureameti antud vastavussertifikaadi või ajutise kasutusloa olemasolu korral.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

§ 41. Töötlemisloa ja selle kehtivuse pikendamise taotlemine

(1) Töötlemisloa saamiseks või selle kehtivuse pikendamiseks esitab isik Kaitsepolitsei ametile töötlemisloa saamist või selle kehtivuse pikendamist toetava põhiseadusliku institutsiooni, valitsusasutuse või valitsusasutuse hallatava riigiasutuse (edaspidi *töötlemisloa toetaja*) kaudu taotluse, millele lisatakse järgmised dokumendid:

- 1) töötlemisloa toetaja kiri, milles märgitakse riigisaladuse liik või liigid, mille töötlemiseks luba taotletakse, koos viitega teabe salastamise alusele ning põhjendatakse teenistus- või lepingulises suhtes oleva või seda taotleva isiku vajadust töödelda riigisaladust ja seda sisaldavaid teabekandjaid väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- ja vallasasja ning toetatakse töötlemisloa saamist või selle kehtivuse pikendamist;
 - 2) füüsilisest isikust taotleja puhul isiku riigisaladusele juurdepääsu õigust tõendav dokument või selle kinnitatud ärakiri, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhul või juhul, kui juurdepääsuõiguse on andnud Kaitsepolitsei amet;
 - 3) juriidilisest isikust taotleja puhul käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumendid ja töötlemisloa taotleja ankeet või töötlemisloa kehtivuse pikendamise taotlemisel töötlemisloa pikendaja ankeet.
- [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(2) Töötlemisloa kehtivuse pikendamisel võib vajaduse korral taotleda töötlemisluba kõrgema või madalama taseme riigisaladuse töötlemiseks, kui kehtivas töötlemisloas on märgitud.

(3) Töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks esitatakse Kaitsepolitsei ametile taotlus koos sellele lisatud dokumentidega hiljemalt kolm kuud enne töötlemisloa kehtivusaja möödumist. Taotlus tuleb toetavale asutusele esitada füüsilisel isikul neli kuud ja juriidilisel isikul seitse kuud enne kehtivuse lõppemist.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks nõutavate dokumentide tähtaegsel esitamisel pikeneb töötlemisloa kehtivus kuni pikendamise või taotluse läbi vaatamata jätmise otsuse tegemiseni.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 nimetatud taotluse võib esitada koos juurdepääsuloa või selle kehtivuse pikendamise taotlusega.

(6) Töötlemisloa ja selle kehtivuse pikendamise taotluse, töötlemisloa taotleja ankeedi ja pikendaja ankeedi vormi kehtestab [Vabariigi Valitsusmäärusega](#) riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

§ 42. Töötlemisloa andmisest ja selle kehtivuse pikendamisest keeldumise alused

(1) Töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse füüsilisele isikule:

- 1) kellel puudub juurdepääsuõigus;
- 2) kellel puudub põhjendatud vajadus töödelda riigisaladust või seda sisaldavaid salastatud teabekandjaid väljaspool riigiasutuse valduses olevat kinnis- ja vallasasja;
- 3) kes ei ole loonud käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides riigisaladuse ja salastatud teabekandjate kaitseks nõutud tingimusi;
- 4) kellelt on töötlemisõigus ära võetud.

(2) Töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast keeldutakse juriidilisele isikule:

- 1) kellel puudub juurdepääsuvajadus;
- 2) kelle puhul esineb käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2–4 nimetatud asjaolu;
- 3) kes ei vasta käesoleva seaduse § 40 lõikes 3 või 4 sätestatud tingimusele;
- 4) kelle puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõike 1 punktis 7, 8 või 10 nimetatud asjaolu;
- 5) kelle puhul esinevad pankrotimenetluse algatamise eelduseks olevad tingimused või kelle suhtes on algatatud likvideerimismenetlus.

- (3) Töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast võib keelduda juriidilisele isikule:
- 1) kelle puhul esineb käesoleva seaduse § 32 lõike 2 punktides 1–8, 10 või 11 nimetatud asjaolu;
 - 2) kelle äri- ja kaubandustegevus ei ole vastavuses heade tavade ja kommetega;
 - 3) kes on viimase kolme aasta jooksul rikkunud riigihangete teostamiseks sõlmitud hankelepinguid;
 - 4) kelle osade või aktsiate omajatest vähemalt üks kolmandik ei ole tuvastatavad.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 sätestatud asjaolu kontrollimise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude kontrollimiseks teostatakse juriidilise isiku suhtes julgeolekukontroll käesolevas seaduses sätestatud korras.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 3 nimetatud asjaolu ilmnemisest on isikuga teenistus- või lepingulises suhtes olev asutus, põhiseaduslik institutsioon ja juriidiline isik kohustatud viivitamata teatama Kaitsepolitsei ametile.

§ 43. Töötlemisloa andmine ja selle kehtivuse pikendamine

(1) Töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise aluseks on käesoleva seaduse § 42 lõike 1 punktis 3 nimetatud asjaolu kontrollimise tulemusena tehtud otsus, mis peab tuginema kontrolli käigus kogutud teabele.

(2) Juriidilisele isikule töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise aluseks on peale käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud otsuse ka teostatud julgeolekukontrolli alusel tehtud otsus, mis peab tuginema julgeolekukontrolli käigus kogutud teabele.

(3) Töötlemisloa andmine või selle kehtivuse pikendamine otsustatakse füüsilise isiku puhul kahe kuu jooksul ja juriidilise isiku puhul kuue kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest. Käesoleva seaduse § 41 lõikes 5 nimetatud juhul otsustatakse töötlemisloa saamise või pikendamise taotluse rahuldamine kohe pärast juurdepääsuloa andmist või selle kehtivuse pikendamist.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 esimeses lauses nimetatud tähtaega võib pikendada füüsilise isiku puhul kolme kuu ja juriidilise isiku puhul kuue kuu võrra järgmistel juhtudel:

- 1) töötlemisloa andmise otsustamisel on vaja tugineda välisriigist pärinevale teabele;
- 2) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja seadusliku esindajaga ei ole julgeolekukontrolli teostamiseks kuue kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik taotlejast või tema seaduslikust esindajast olenevatel mõjuvatel põhjustel vestlust läbi viia;
- 3) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kuue kuu jooksul võivad tõenäoliselt ilmneda töötlemisloa andmisest keeldumise alused;
- 4) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja suhtes teostatud julgeolekukontrolli käigus kogutud teabest tuleneb, et järgneva kuue kuu jooksul võivad töötlemisloa andmisest keeldumise alused ära langeda.

(5) Kaitsepolitsei amet jätab taotluse läbi vaatamata järgmistel juhtudel:

- 1) isikule on sama või madalama taseme riigisaladuse töötlemisloa andmisest või selle pikendamisest keeldutud ja taotlusest ei nähtu, et keeldumise aluseks olnud asjaolud on ära langenud;
- 2) läbi vaatamata jätmist taotleb töötlemisloa taotleja või töötlemisloa andmise toetaja;
- 3) juriidilisest isikust töötlemisloa taotleja suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks ei ole kuue kuu jooksul arvates dokumentide nõuetekohasest esitamisest olnud võimalik töötlemisloa taotleja esindajaga vestlust läbi viia taotlejast või tema esindajast olenevatel ebaolulistel põhjustel;
- 4) muul seaduses nimetatud juhul.

(6) Kui käesoleva seaduse § 42 lõikes 3 nimetatud asjaolude kaalumise või käesoleva seaduse § 42 lõike 1 punktis 3 nimetatud tingimuste kontrollimise tulemusel ei ole võimalik isikule anda töötlemisluba või selle kehtivust pikendada taotluses märgitud taseme riigisaladuse töötlemiseks, kuid oleks võimalik anda töötlemisluba või pikendada selle kehtivust madalama taseme riigisaladuse töötlemiseks, antakse töötlemisluba või pikendatakse selle kehtivust madalama taseme riigisaladuse töötlemiseks, kui töötlemisloa taotleja ja toetaja seda vajalikuks peavad.

(7) Töötlemisluba antakse või selle kehtivust pikendatakse tähtajaliselt, kui riigisaladuse või seda sisaldavate salastatud teabekandjate töötlemise vajadus väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- ja vallasasja on ajutine, kuid füüsilisest isikust taotleja puhul mitte kauemaks kui riigisaladusele juurdepääsu õiguse lõppemiseni.

(8) Töötlemisluba või selle kehtivuse pikendamine vormistatakse Kaitsepolitsei ameti turvaelementidega kirjalangil. Töötlemisloal või selle kehtivuse pikendamise teatisel peavad olema järgmised andmed:

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

1) töötlemisloa või selle kehtivuse pikendamise kuupäev ja otsuse number;

[RT I, 06.03.2015, 9- jõust. 16.03.2015]

2) töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise alus ja põhjendus;

- 3) füüsilisele isikule töötlemisloa andmisel isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ning töö- või ametikoht;
 - 4) juriidilisele isikule töötlemisloa andmisel isiku nimi, asukoht ja registrikood;
 - 5) töödelda lubatava riigisaladuse liik ja tase või üksnes tase;
- [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

6) töötlemisloa kehtivusaeg.

(9) Töötlemisloa või selle kehtivuse pikendamisel saadab Kaitsepolitsei amet vastava teatise töötlemisloa toetaja kaudu loa taotlejale viie tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest.

(10) Töötlemisloa andmisest või selle kehtivuse pikendamisest keeldumisel saadab Kaitsepolitsei amet viie tööpäeva jooksul arvates otsuse tegemisest motiveeritud otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja isikule, kellele keelduti töötlemisluba andmast või selle kehtivust pikendamast, ja teate vastava otsuse tegemisest töötlemisloa toetajale.

§ 44. Töötlemisloa kehtivuse lõppemine

(1) Töötlemisloa kehtivus lõpeb seoses:

- 1) füüsilise isiku riigisaladusele juurdepääsu õiguse lõppemisega;
- 2) juriidilise isiku lõppemisega;
- 3) isikult jõustunud kohtuotsusega või kohtuvälise menetleja otsusega töötlemisõiguse äravõtmisega;
- 4) töötlemisloas märgitud tähtaja möödumisega;
- 5) töötlemisloa kehtetuks tunnistamisega.

(2) Töötlemisluba tunnistatakse kehtetuks, kui:

- 1) isikul ei ole enam põhjendatud vajadust töödelda riigisaladust või seda sisaldavaid salastatud teabekandjaid väljaspool riigiasutuse valduses olevat kinnis- ja vallasasja;
- 2) isiku loodud tingimused ei vasta käesolevas seaduses ja selle alusel antud õigusaktides riigisaladuse ja seda sisaldavate teabekandjate kaitseks kehtestatud tingimustele;
- 3) füüsilise isiku juurdepääsuõigus on lõppenud;
- 4) juriidilise isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 42 lõikes 2 nimetatud asjaolu.

(3) Kui põhjendatud vajadus töödelda riigisaladust või seda sisaldavaid salastatud teabekandjaid väljaspool riigiasutuse valduses olevat kinnis- ja vallasasja langeb ära lühiajaliselt, siis võib töötlemisloa jätta kehtetuks tunnistamata.

(4) Juriidilisele isikule antud töötlemisloa võib tunnistada kehtetuks ka juhul, kui:

- 1) isiku puhul esineb käesoleva seaduse § 42 lõikes 3 nimetatud asjaolu;
- 2) juriidiline isik korraldatakse ümber.

(5) Töötlemisloa tunnistab kehtetuks Kaitsepolitsei ameti peadirektor. Kaitsepolitsei amet saadab viie tööpäeva jooksul arvates töötlemisloa kehtetuks tunnistamise otsuse tegemisest otsuse ametlikult kinnitatud ärakirja isikule, kelle töötlemisluba kehtetuks tunnistati, ja teate vastava otsuse tegemisest töötlemisloa toetajale.

(6) Füüsilise isiku töötlemisloa kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest teatatakse viivitamata töötlemisloa toetajale ning asutusele, põhiseaduslikule institutsioonile või juriidilisele isikule, kellega isik on teenistus- või lepingulises suhtes.

(7) Juriidilise isiku töötlemisloa kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest teatatakse viivitamata töötlemisloa toetajale ning juriidilise isiku juhile või juhtorganile ja tema poolt riigisaladuse kaitset korraldama volitatud isikule.

(8) Töötlemisloa kehtivuse lõppemisel või tühisuse tuvastamisel tagastab loa saanud isik talle riigisaladust edastanud teabevaldajale kõik tema valduses olevad salastatud teabekandjad. Teabekandjad, mis sisaldavad vaid töötlemisloa saanud isiku loodud riigisaladust, antakse üle riigiasutusele, kelle jaoks teavet loodi, muudel juhtudel Kaitsepolitsei ametile.

§ 45. Töötlemisluba omava eraõigusliku juriidilise isiku kohustused

Lisaks käesoleva seaduse §-s 19 sätestatud kohustuste täitmisele on riigisaladuse töötlemisluba omav eraõiguslik juriidiline isik kohustatud Kaitsepolitsei ametile kohe teatama järgmistest asjaoludest:

- 1) ühinemisest, jagunemisest või ümberkujundamisest;
- 2) juhatuse või nõukogu liikmete muutumisest;
- 3) juhatuse ja nõukogu liikmete pikemal kui kolmekuulisel viibimisel välisriigis nende kontaktandmed;
- 4) varaliste kohustuste muutustest, kui tekkinud varaline kohustus ületab 30 protsenti omakapitalist või kui varaliste kohustuste kogumaht ületab 70 protsenti omakapitalist;
- 5) juriidilise isiku suhtes algatatud pankroti- või likvideerimismenetlustest.

§ 46. Töötlussüsteemi vastavussertifikaat ja ajutine kasutusluba

(1) Välisluureamet annab töötlussüsteemile akrediteerimise tulemusena vastavussertifikaadi, kui töötlussüsteem vastab elektroonilise teabeturbe nõuetele. Vastavussertifikaadis määratakse kindlaks töötlussüsteemis töötlemiseks lubatud riigisaladuse tase ning vastavussertifikaadi kehtivuse tähtaeg.

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(2) Välisluureamet annab töötlussüsteemile akrediteerimise tulemusena ajutise kasutusloa, kui töötlussüsteem ei vasta kõigile elektroonilise teabeturbe nõuetele, kuid sellest tingitud turvariskid on ajutiselt vastuvõetavad. Ajutises kasutusloas määratakse kindlaks töötlussüsteemis töötlemiseks lubatud riigisaladuse tase, ajutise kasutusloa kehtivuse tähtaeg ning töötlussüsteemi uuesti akrediteerimise kohustus, tingimused ja tähtaeg. [RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

(3) Kui riigisaladuse elektrooniline töötlemine toimub väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- või vallasasja, on vastavusertifikaadi või ajutise kasutusloa andmise eelduseks lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimuste täitmisele ka kehtiv riigisaladuse töötlemisluba.

(4) Töötlussüsteemi vastavusertifikaadi ja ajutise kasutusloa taotlemise, andmise ning nende kehtivuse pikendamise ja kehtetuks tunnistamise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

4. jaotis Julgeolekukontroll

§ 47. Julgeolekukontrolli teostamise alused

(1) Julgeolekukontrolli teostamine seisneb üksnes käesoleva seaduse §-s 32 ja § 42 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude esinemise kontrollimises ning teostatavad toimingud ei tohi piirata isikute põhiõigusi ja vabadusi suuremas ulatuses, kui on vaja vastavate aluste esinemise väljaselgitamiseks.

(2) Juurdepääsuõiguse saamiseks juurdepääsuloa või uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu määruse alusel või juriidilise isiku töötlemisloa saamiseks või juurdepääsuõiguse või töötlemisloa kehtivuse pikendamiseks peab seda taotlev isik läbima julgeolekukontrolli.

(3) Julgeolekukontrolli teostaval asutusel on õigus käesoleva seaduse §-s 32 ja § 42 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude esinemist kontrollida ka juurdepääsuloa ja juriidilise isiku töötlemisloa kehtivusajal ning viie aasta jooksul pärast selle kehtivuse lõppemist, kui isik on loa kehtivuse ajal kokku puutunud salastatud teabega, mille avalikuks tulek kahjustaks oluliselt riigi julgeolekut. [RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Kui on tekkinud põhjendatud kahtlus, et isiku puhul esinevad juurdepääsuloa andmisest keeldumise alused, võib käesoleva seaduse § 27 lõikes 2 või 5 nimetatud asutuse juhi või juhtorgani taotlusel julgeolekukontrolli teostada ka isiku suhtes:

1) keda soovitakse nimetada ametikohale, millel töötamise eeltingimuseks on piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus, või kes on sellisel ametikohal;

2) kellele kaalutakse üksnes piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse andmist või kellel on juurdepääsuõigus, mis on antud käesoleva seaduse § 27 lõikes 5 sätestatud korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud juhul esitab vastava asutuse juht või juhtorgan (edaspidi *taotluse esitaja*) põhjendatud taotluse julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele, kes otsustab julgeolekukontrolli teostamise kahe nädala jooksul arvates taotluse saamisest ja teavitab sellest taotluse esitajat.

(6) Julgeolekukontrolli võib teostada üksnes juhul, kui isik on selleks andnud käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktis 3 nimetatud nõusoleku.

§ 48. Julgeolekukontrolli asutused

(1) Julgeolekukontrolli teostab Kaitsepolitsei amet, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhtudel.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(2) [Kehtetu -RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(3) Välisluureamet teostab julgeolekukontrolli järgmiste isikute suhtes:

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

1) Välisluureameti teenistusse kandideeriv ja Välisluureameti teenistuses olev isik, välja arvatud Välisluureameti peadirektor ja tema asetäitja;

[RT I, 05.05.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

2) Kaitsepolitsei ameti peadirektor ja tema asetäitja;

3) Siseministeeriumi kantsler ja asekancler;

4) prokurör.

§ 49. Julgeolekukontrolli teostamine

(1) Julgeolekukontrolli teostamisel ja isikuandmete töötlemisel, sealhulgas andmesubjekti õiguste piirangute kohaldamisel, lähtutakse julgeolekuasutuste seaduses sätestatud, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(1¹) Käesoleva seaduse § 32 lõigetes 1 ja 2 nimetatud asjaolude kontrollimisel on lubatud töödelda eriliiki isikuandmeid.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe läbivaatamiseks moodustatakse julgeolekuasutuses asjaomase ministri poolt julgeolekukontrolli teostava asutuse juhi ettepanekul vähemalt kolmeliikmeline komisjon.

[RT I 2008, 35, 213- jõust. 01.01.2009]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud komisjon teeb julgeolekukontrolli käigus kogutud teabe põhjal ettepaneku juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa andmise või selle kehtivuse pikendamise kohta isikule või organile, kelle pädevuses on juurdepääsuõiguse, juurdepääsuloa või töötlemisloa andmise, kehtivuse pikendamise, juurdepääsuõiguse äravõtmise või juurdepääsu- või töötlemisloa kehtetuks tunnistamise otsustamine.

(4) Julgeolekukontrolli teostamiseks viib julgeolekukontrolli asutus isikuga, kelle suhtes julgeolekukontrolli teostatakse, või juriidilise isiku puhul tema seadusliku esindajaga (edaspidi *taotleja*) vajaduse korral läbi vestluse. Julgeolekukontrolli teostav asutus protokollib vestluse.

[RT I, 06.05.2020, 1- jõust. 07.05.2020, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 2020. aasta 1. märtsist]

(5) Vestlusel küsitletakse taotlejat asjaolude kohta, mis on vajalikud käesoleva seaduse §-s 32 ning § 42 lõigetes 2 ja 3 nimetatud asjaolude kontrollimiseks. Taotlejal on vestlusel õigus anda selgitusi, mida ta peab eespool nimetatud asjaolude kontrollimisel oluliseks.

(6) Kontrollitava isiku, käesoleva seaduse § 27 lõigetes 2 ja 5 nimetatud asutuse juhi või juurdepääsu- või töötlemisloa toetaja taotlusel lõpetab julgeolekukontrolli teostav asutus kohe julgeolekukontrolli teostamise. Sellisel juhul ei anta isikule juurdepääsuõigust või töötlemisluba ega pikendada selle kehtivust või võetakse antud piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ära või tunnistatakse antud juurdepääsu- või töötlemisluba kehtetuks.

(7) Kui julgeolekukontrolli teostamisel tekib kahtlus, et isikul võib olla vaimuhaigus, nõrgamõistuslikkus või muu psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida, võtab julgeolekukontrolli teostav asutus isikult nõusoleku tema suunamiseks psühhiaatri läbivaatusele. Nõusoleku andmisest keeldumisel ei anta isikule juurdepääsuõigust ega pikendada selle kehtivust või võetakse antud piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õigus ära või tunnistatakse antud juurdepääsuluba kehtetuks.

(8) Julgeolekukontrolli teostamisel psühhiaatri tehtava läbivaatuse ja järeldusotsuse vormistamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

3. peatükk SALASTATUD VÄLISTEAVE

§ 50. Üldsätted

(1) Salastatud välisteabele kohaldatakse selle salastatuse tasemele vastavale riigisaladusele kohaldatavaid käesoleva seaduse 1. peatüki, 2. peatüki 3. jao ja 4. peatüki sätteid, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi, kui välislepingust ei tulene teisiti.

(2) Kui salastatud välisteabe ja riigisaladuse salastatuse taseme vastavus ei ole määratud välislepinguga, määrab taseme vastavuse riigi julgeoleku volitatud esindaja kaitsemeetmete vastavuse võrdluse alusel.

(3) Salastatud välisteabe ja seda sisaldava teabekandja salastamistähtaja määramisel lähtutakse välislepingust. Kui välisteabe avaldaja ei ole teabe salastatuse tähtaega määranud, võib teabekandja salastatuse kustutada ainult salastatud välisteabe avaldaja loal.

(4) Õigusliku aluseta salastatud välisteabena töödeldava teabe salastatus kustutatakse või valed tasemel või õiguslikul alusel või valed tähtajaga salastatud salastatud välisteabe tase, õiguslik alus või tähtaeg muudetakse käesoleva seaduse §-s 15 ettenähtud korras, kui selleks on eelnevalt saadud salastatud välisteabe avaldaja nõusolek. Kui salastatud välisteabe avaldajat ei ole võimalik tuvastada või salastatud välisteabe loojat enam ei ole, kustutab õigusliku aluseta salastatud välisteabena töödeldava teabe salastatuse või muudab valed tasemel või õiguslikul alusel või valed tähtajaga salastatud salastatud välisteabe taseme, õigusliku aluse või tähtaja riigi julgeoleku volitatud esindaja.

(5) Salastatud välisteavet sisaldavale teabekandjale kantakse salastatud välisteabe avaldaja märgistus, kui see on välislepingus ette nähtud, ja sellele vastava taseme riigisaladuse märgistus.

(6) Kui välislepingust tulenevad töötlussüsteemile salastatud välisteabe töötlemiseks esitatavad nõuded on rangemad käesolevas seaduses või selle alusel antud õigusaktides töötlussüsteemile esitatud nõuetest, siis tuleb töötlussüsteem salastatud välisteabe töötlemiseks täiendavalt akrediteerida käesoleva seaduse §-s 46 sätestatud korras.

(7) Vabariigi Valitsuse poolt käesoleva seaduse § 20 lõike 4, § 27 lõike 13, § 31 lõike 5, § 36 lõike 3, § 39 lõike 1, § 41 lõike 6, § 42 lõike 4 ja § 46 lõike 4 alusel kehtestatud määrustes võib kehtestada erisusi salastatud välisteabe kaitsel.

(8) Valdkonna eest vastutava ministri poolt käesoleva seaduse § 39 lõike 2 alusel kehtestatud määrustes võib kehtestada erisusi salastatud välisteabe kaitsel.

§ 51. Juurdepääs salastatud välisteabele

(1) Salastatud välisteabele juurdepääsu andmisel lähtutakse käesoleva seaduse 2. peatüki 3. jao 2. ja 4. jaotise sätestest, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi, kui välislepingust ei tulene teisiti.

(2) Kui välislepingust tulenevad juurdepääsuõiguse andmisest keeldumise alused on rangemad, võrreldes käesoleva seaduse § 32 lõigetega 1 ja 2 või § 42 lõigetega 2–3 sätestatud alustega, siis kontrollitakse julgeolekukontrolli teostades ka välislepingust tuleneva asjaolu esinemist ja vastava asjaolu esinemine on salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmisest keeldumise aluseks. Kui salastatud välisteabe avaldaja keelab isikule juurdepääsuõiguse andmise, ei anta isikule õigust juurdepääsuks vastavale salastatud välisteabele.

(3) Kui välislepingu kohaselt on julgeolekukontrolli läbiviimine salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse andmise kohustuslik eeltingimus, teostatakse julgeolekukontroll ka isikute suhtes, kellel on ametikohajärgne juurdepääsuõigus, välja arvatud Vabariigi Presidendi suhtes.

(4) Salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaat (edaspidi *juurdepääsusertifikaat*) antakse juurdepääsuks salastatud välisteabele, kui välislepingus on juurdepääsusertifikaadi andmine vastava taseme salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse saamiseks ette nähtud. Juurdepääsusertifikaadi väljastab riigi julgeoleku volitatud esindaja.

(5) Riigi julgeoleku volitatud esindaja teavitab viivitamata isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevat asutust füüsilisele või juriidilisele isikule salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaadi väljastamisest, selle kehtetuks tunnistamisest või tühisuse tuvastamisest.

(6) Juurdepääsusertifikaadi väljastamise, väljastamisest keeldumise, pikendamise ja kehtetuks tunnistamise täpsema korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega riigisaladuse ning salastatud välisteabe kaitse korras.

§ 52. Riigi julgeoleku volitatud esindaja pädevus salastatud välisteabe kaitse korraldamisel

(1) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ülesanded käesolevas seaduses, selle alusel antud õigusaktides ning välislepingutes sätestatud pädevuse raames on:

- 1) salastatud välisteabe selle avaldajalt vastuvõtmise, töötlemise ja sellele juurdepääsu korraldamine ning arvestuse pidamine salastatud välisteabe ja seda valdavate asutuste, põhiseaduslike institutsioonide ning füüsiliste ja juriidiliste isikute üle;
- 2) teabevaldaja poolt salastatud välisteabe kaitse korralduse nõuetele vastavuse ja salastatud välisteabele füüsiliste isikute juurdepääsu kontrollimine, sealhulgas riigi välisesindustes ja väljaspool Eesti Vabariigi territooriumi asuvates Kaitseväe üksustes;
- 3) salastatud välisteabe õigusvastasel avalikustamisel salastatud välisteabe avaldaja teavitamine avalikustamise asjaoludest välislepingus ettenähtud tingimustel;
- 4) salastatud välisteabe juurdepääsusertifikaatide väljastamine ja salastatud välisteabe avaldaja teavitamine juurdepääsu andmisest välislepingus ettenähtud tingimustel;
- 5) teabevaldajate teavitamine salastatud välisteabe salastamisaluse, -taseme ja -tähtaja muutusest;
- 6) regulaarselt koolituste korraldamine salastatud välisteabe kaitse korralduse nõuetele vastavuse tagamiseks;
- 7) ettepanekute tegemine Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonile puuduste kõrvaldamiseks ja õigusrikkumiste vältimiseks salastatud välisteabe kaitsel;
- 8) muude talle välislepinguga pandud ülesannete täitmine.

(2) Riigi julgeoleku volitatud esindajal on käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmiseks õigus:

- 1) tutvuda kontrollimise käigus kogu vajaliku teabega;
- 2) saada julgeolekuasutustelt ja Kaitseväelt nende pädevuse piires ametiabi vastavalt halduskoostöö seadusele; [RT I, 18.02.2014, 1- jõust. 01.08.2014]
- 3) teha teabevaldajale ettekirjutus välislepinguga või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumise või rikkumise ohu kõrvaldamiseks;

4) teha teabevaldajale ettekirjutus salastatud välisteabe ja seda sisaldavate teabekandjate töötlemise peatamise kohta ning vajaduse korral võtta välisteavet sisaldavad salastatud teabekandjad hoiule kuni nõutud tingimuste loomiseni, kui kontrollimise käigus on välja selgitatud välislepinguga või käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktidega kehtestatud nõuete rikkumine, mis võib kaasa tuua salastatud välisteabe avalikuks tuleku.

(3) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ei korralda ega kontrolli julgeolekuasutuste ja Politsei- ja Piirivalvemeti teabevahetust, mis toimub käesoleva seaduse § 35 lõigetes 4, 5 ja 5¹ sätestatud tingimustel, kui välislepingus ei ole sätestatud teisiti.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Riigi julgeoleku volitatud esindajal on õigus rakendada käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 3 ja 4 nimetatud ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmist ja sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras. Sunniraha ülemmäär on 3200 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(5) Salastatud välisteavet sisaldavad teabekandjad antakse neid valdava asutuse, põhiseadusliku institutsiooni või juriidilise isiku tegevuse lõpetamisel viivitamata üle riigi julgeoleku volitatud esindajale.

(6) Riigi julgeoleku volitatud esindaja ametnikel on õigus kanda käesolevas seaduses sätestatud ülesannete täitmisel relva ning kasutada seda käesolevas seaduses ja relvaseaduses sätestatud korras.

[RT I, 04.11.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(7) [Kehtetu -RT I, 04.11.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

4. peatükk VASTUTUS

§ 53. Riigisaladuse kaitse nõuete rikkumine

(1) Riigisaladusele juurdepääsu õigusega isiku poolt riigisaladuse kaitse nõuete rikkumise eest, kui sellega kaasnes riigisaladuse avalikuks tuleku või juurdepääsuõigusega isikule teatavaks saamise oht, teabe õigusliku aluseta riigisaladusena töötlemise, riigisaladuse valel õiguslikul alusel, vale salastamistaseme või -tähtjaga salastamise, riigisaladuse salastamata jätmise, julgeolekuohu möödumisel riigisaladuse salastatuse enne tähtjaga möödumist kustutamata jätmise eest või käesoleva seaduse § 19 punktides 3, 4, 6 ja 7, § 32 lõikes 4, § 42 lõikes 6 või §-s 45 sätestatud teatamiskohustuse rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut või arestiga.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud teo eest, kui väärteo objektiks oli salajase või täiesti salajase taseme riigisaladus, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–2 nimetatud teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 54. Riigisaladuse avalikustamine ettevaatamatusest ja salastatud teabekandja kaotamine

(1) Riigisaladuse saladuses hoidmiseks kohustatud isiku poolt riigisaladuse avalikustamise, ebaseadusliku edastamise või sellele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamise eest, kui tegu on toime pandud ettevaatamatusest, samuti salastatud teabekandja kaotamise eest, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut või arestiga.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.

[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 55. Vastutus käesoleva seaduse rikkumise eest

(1) Isik ei vabane vastutusest, kui pärast sellise väärteo toimepanemist, mille objektiks oli riigisaladus, teabe salastatus kustub või kui riigisaladuse salastamise õiguslikku alust, salastamistaset või -tähtaega muudetakse, välja arvatud juhul, kui teabe salastamiseks puudus õiguslik alus. Teabe õigusliku aluseta salastamise eest vastutab isik ka pärast teabe salastatuse kustumist.

(2) Kui isikult võetakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse nõuete rikkumisega seotud väärteo toimepanemise eest ära riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õigus või väljaspool riigiasutuse või Eesti Panga valduses olevat kinnis- või vallasasja riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemisõigus, siis peab isik juurdepääsu- või töötlemisõiguse saamiseks vastavalt juurdepääsuõigust või töötlemisluba uuesti taotlema.

(3) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegadele kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja vääртеomenetluse seadustiku sätteid.

(4) Käesolevas peatükis sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on Kaitsepolitseiamet.

5. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 56. Teabekandjate ülevaatamine

(1) Teabevaldaja on kohustatud aasta jooksul arvates käesoleva seaduse jõustumisest üle vaatama salastatud teabekandjad, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabekandjad.

(2) Teabekandja, mida hoitakse teabevaldaja arhiivis, vaatab teabevaldaja üle teabekandja töötlemise, välja arvatud vahetult hoidmisega seotud toimingud ja käesoleva seaduse § 20 lõikes 7 sätestatud kontroll, vajaduse tekkides.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud salastatud teabekandjatest moodustatud kogum tuleb sõltumata nende töötlemise vajadusest üle vaadata hiljemalt 2012. aasta 1. jaanuariks. Kogum märgistatakse kogumis sisalduva kõrgeima taseme riigisaladuse märgiga.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

(4) Kui teabekandjas sisalduv teave ei ole käesoleva seaduse kohaselt riigisaladus või salastatud välisteave, siis teabe salastatus kustutatakse ja teabekandja märgistatakse käesoleva seaduse alusel. Kui teabekandjas sisalduv teave on käesoleva seaduse kohaselt salastatud teisel tasemel, õiguslikul alusel või teise tähtjaga, siis muudetakse vastavalt teabekandja salastusmärget, märget teabe salastamise õigusliku aluse või teabekandja salastamistähtaja kohta.

(5) Teabe salastatuse kustutamisel ja teabe salastatuse taseme, õigusliku aluse või tähtjaga muutumise hindamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-st 15 või § 50 lõikest 4. Seejuures ei pea eelnevalt teavitama salastatuse kustutamise või muutmise kavatsusest ega ära kuulama teiste asutuste või põhiseaduslike institutsioonide vastuväiteid.

[RT I, 08.11.2010, 3- jõust. 18.11.2010]

§ 57. Varem antud juurdepääsuõiguse kehtivus ja julgeolekukontrolli teostamine

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist antud juurdepääsuload, juurdepääsusertifikaadid, töötlussüsteemi ajutised kasutusload ja vastavussertifikaadid kehtivad nendes märgitud tähtjaga möödumiseni.

(2) Enne käesoleva seaduse jõustumist riigisaladuse seaduse § 23 lõike 3 alusel tähtajatult antud juurdepääsuõigus kehtib aasta jooksul pärast käesoleva seaduse jõustumist, kui isikult ei võeta juurdepääsuõigust varem ära.

(3) Isiku suhtes, kellele on antud juurdepääsuluba, juurdepääsusertifikaat või kellel on juurdepääsuõigus riigisaladuse seaduse § 23 lõike 2 või 3 alusel enne käesoleva seaduse jõustumist, võib teostada julgeolekukontrolli eespool nimetatud seaduses sätestatud tingimustel ja käesolevas seaduses sätestatud korras kuni vastava juurdepääsuõiguse lõppemiseni või juurdepääsuõiguse andmiseni käesoleva seaduse alusel.

§ 58. Juurdepääs riigisaladusele pärast ametikohtade loetelu kehtestamist

(1) Isik, kes töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on pärast käesoleva seaduse § 20 lõikes 5 nimetatud ametikohtade loetelu kehtestamist piiratud taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, ja kes ei oma kehtivat juurdepääsuluba, esitab käesoleva seaduse § 27 lõike 10 punktides 2 ja 3 nimetatud dokumendid isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast eespool nimetatud ametikohtade loetelu jõustumist.

(2) Isik, kes töötab ametikohal, millel töötamise eeltingimuseks on pärast käesoleva seaduse § 20 lõikes 5 nimetatud ametikohtade loetelu kehtestamist konfidentsiaalse või kõrgema taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse omamine, ja kes ei oma kehtivat juurdepääsuluba, mis annab vastava taseme riigisaladusele juurdepääsu õiguse, esitab juurdepääsuloa taotluse isiku suhtes julgeolekukontrolli teostamiseks pädevale asutusele hiljemalt ühe kuu jooksul pärast eespool nimetatud ametikohtade loetelu jõustumist.

§ 59.–§ 80.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 81. Riigikogu töökorra seaduse muutmise

[Välja jäetud -RT I 2007, 44, 316- jõust. 14.07.2007]

§ 82.–§ 93.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 94. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2008. aasta 1. jaanuaril.